

FILOZOFICKÁ FAKULTA UNIVERZITY PALACKÉHO
V OLOMOUCI

KATEDRA SLAVISTIKY

PROBLEMATIKA PŘEKLADU FILMOVÉHO DÍLA

Lehký život

THE ISSUES OF FILM TRANSLATION

DIPLOMOVÁ PRÁCE

VYPRACOVALA: Bc. Kateřina Martinková

VEDOUCÍ PRÁCE: Mgr. Martina Pálušová, Ph.D.

2019

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a uvedla všechny použité prameny.

V Uherském Hradišti,

.....

Podpis

Děkuji Mgr. Martině Pálušové, Ph.D., za konzultace, rady a připomínky, které mi během práce poskytla.

OBSAH

ÚVOD	10
1 AUDIOVIZUÁLNÍ PŘEKLAD.....	12
1.1 TEORIE PŘEKLADU A PŘEKLADATELSKÉ PROCESY	13
1.1.1 KRITÉRIA PŘEKLADU.....	15
1.2 AUDIOVIZUÁLNÍ PŘEKLAD VE SVĚTĚ	16
1.2.1 AUDIOVIZUÁLNÍ PŘEKLAD V POLSKU, BĚLORUSKU, RUSKU A NA UKRAJINĚ.....	18
1.3 AUDIOVIZUÁLNÍ PŘEKLAD V ČESKÉ REPUBLICE.....	20
1.4 TERMÍN FILMOVÝ PŘEKLAD.....	21
1.4.1 TITULEK.....	21
1.5 TITULKY	22
1.6 JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY KINEMATOGRAFIE.....	24
1.7 PROBLEMATIKA SYNCHRONIZACE TEXTU ORIGINÁLU A TEXTU PŘEKLADU	25
1.8 TITULKOVÁNÍ	25
2 SEMINÁŘ RUSKÉHO FILMU.....	28
3 FILM LEHKÝ ŽIVOT	29
4 PROCES TVORBY TITULKŮ	30
4.1.1 VÝBĚR FILMU.....	30
4.2 PROCES PŘEKLÁDÁNÍ FILMU <i>LEHKÝ ŽIVOT</i>	32
5 KOMENTÁŘ K PŘEKLADU FILMU.....	67
5.1.1 PŘEKLADATELSKÉ TRANSFORMACE.....	68
5.2 Fráze a aforismy ve filmu a jejich překlad.....	73
5.3 Problematická místa při překladu	74
5.3.1 Překlad reálií	75

5.3.2 Překlad písně.....	76
ZÁVĚR	78
РЕЗЮМЕ.....	80
BIBLIOGRAFIE.....	89
SEZNAM PŘÍLOH.....	93
ANOTACE	94

ÚVOD

Cílem dané diplomové práce je překlad a zpracování filmových titulků k filmu *Lehký život*, jehož název v ruštině zní *Легкая жизнь*. Film vznikl v produkční společnosti *Gorky Film Studio* v roce 1964 v režii Venjamina Dormana. Autorem scénáře byl Vladlen Bakhnov a hudbu k němu složil Nikita Bogoslovsky. Výběr tohoto filmu byl do jisté míry ovlivněn svou známostí širší ruské veřejnosti napříč generacemi, a také tím, že patří ke klasice ruské kinematografie. V komedii, lehce parodující tehdejší dobu a satirující společnost, se setkáváme se skvělými hereckými výkony nejen hlavních představitelů, ale také u herců ve vedlejších rolích.

Filmové titulků budou určeny pro *XXV. ročník Semináře ruského filmu* v Hodoníně. Tato akce se uskutečňuje pravidelně již dvacet pět let a koná se v hodonínském *kině Svět* vždy od pátku do neděle. Jednu kapitolu věnujeme samotnému semináři. Na titulcích jsme začali pracovat už v rámci semináře *Audiovizuální překlad*, kde jsme probírali teoretický úvod k překládání filmu, zásady zpracování titulků, také doporučení pro jejich tvorbu, a zabývali jsme se zde samotným překladem filmu. Těmto výukovým lekcím věnujeme také jednu kapitolu.

V teoretické části práce se budeme věnovat teorii týkající se překladu filmu v rámci translatologie a tvorbě filmových titulků. Budeme se věnovat procesu vytváření titulků, rozebereme jednotlivé etapy tvorby a typy titulků, jakož i výběru filmu, přípravě k překladu a v neposlední řadě samotnému překladu. Podáme také bližší charakteristiku zvoleného filmu.

V kapitole o *termínu filmový překlad* uvedeme proces zpracování překladu a v kapitole o *titulku a titulcích* popíšeme původ slova a funkci titulků.

Budeme se zabývat audiovizuálním překladem ve světě, ve východních zemích evropského teritoria (především půjde o Rusko, Bělorusko a Ukrajinu) a Polsku, a také v České republice.

V kapitole o titulkování nás budou zajímat kladné i záporné stránky jeho používání a porovnáme ho s dabingem. Následně se budeme věnovat kinematografii a problematice synchronizace textu originálu a textu překladu.

Praktickou část práce bude tvořit překlad filmu do češtiny a české titulky. Její součástí bude také rozbor přeloženého textu a komentář k překladu, věnovaný překladovým transformacím, se kterými se při překladu setkáme nejčastěji. Budeme se zabývat transformacemi lexikálními, gramatickými a lexikálně-gramatickými. Zaměříme se také na překladatelské oříšky, na které během překladu narazíme. Zároveň si ukážeme rozdíl mezi prvotním překladem předlohy k filmovým titulkům a hotovými titulky připravenými na plátno pro film promítaný na *Semináři ruského filmu*.

Přílohou diplomové práce je originál dialogové listiny.

1 AUDIOVIZUÁLNÍ PŘEKLAD

Mezinárodní normou ISO 15706-1:2002 je audiovizuální překlad definován jako „*dílo sestávající ze sledu spojených obrazů, s nebo bez doprovázejícího zvuku, jež je určeno k zobrazení jako pohyblivý obraz prostřednictvím příslušných zařízení, bez ohledu na nosič počáteční nebo následné fixace*“.¹

Audiovizuální překlad je nejmladší disciplínou překladu.²

Hyperonymními termíny k termínu *audiovizuální překlad* jsou *filmový překlad* a *multimediální překlad*, kterými se označuje mezijazykové předání obsahu jak uměleckých filmů, tak i počítačových programů, televizních zpráv, reklam a divadelních představení. Filmový překlad je téměř roven kinematografu, jelikož široké rozšiřování nových typů filmového překladu bylo vždy podmiňováno technologickým novinkám v oblasti kinematografie, například k němým filmům se začaly přidávat vnitřní titulky, objevil se zvuk a systém domácího kina.³

Nutno podotknout, že kinematografie disponuje osobitým specifickým jazykem, jehož elementy jsou různorodé, ale v celku vytvářejí harmonický celek, který se aktualizuje do konkrétní kinematografické podoby.

Nejprve uvedeme termíny *kinematograf* a *jazyk kinematografie*.

Ruský filmový teoretik S. A. Fillipov popisuje pojem *jazyk kinematografie* takto: „jedná se o systém prostředků, který dovoluje realizovat předání smyslu (komunikaci) s pomocí kinematografu“. Kinematograf v daném případě chápeme jako: „*jakýkoli systém, dovolující reprodukovat plochý omezený pohyblivý obraz libovolného charakteru a který má schopnost okamžité a úplné změny tohoto zobrazení*“.⁴

¹ https://cs.wikipedia.org/wiki/Audiovizu%C3%A1ln%C3%AD_d%C3%ADlo.

² НЕЛЮБИН, Л. Л.: Толковый переводческий словарь. Москва: Издательство Флинта, 2003, с. 141 ISBN 5-89349-526-8. НЕЛЮБИН, Л. Л.: Толковый переводческий словарь. Москва: Издательство Флинта, 2003, с. 141 ISBN 5-89349-526-8.

³ МАТВЕЕВ, Михаил Олегович. Особенности перевода аудиовизуальных текстов, предназначенных для озвучивания. Москва, 2013. Дипломная работа. Московский государственный лингвистический университет. [cit. 21-01-2019]. Str. 4-5. Dostupné z: <http://www.thinkaloud.ru/grad/matveyev-grad.pdf>. přeloženo: Kateřina Martinková.

⁴ Филиппов С. А. Киноязык и история: крат. История кинематографа и кино искусства. – М.: клуб «Альма Анима», 2006.–207 с., přeloženo: Kateřina Martinková.

Audiovizuální (multimediální, screen translation) překlad představuje mezijazykový převod obsahu hraných kino/video filmů, ale také počítačových programů, televizních programů nebo reklamních spotů.

Specialisté v oboru vydělují víc než deset tipů audiovizuálního překladu (jak mezi jazykového, tak inter jazykového), které můžeme přivést ke dvěma strategiím: re-voicing a titulkování.

K re-voicing patří voice-over (nebo half-dubbing), komentář, audio deskripce, adaptace nebo volný komentář, simultánní tlumočení, dabing).⁵

1.1 TEORIE PŘEKladU A PŘEKladATELSKÉ PROCESY

Až do druhé poloviny 20. století se především na překlady umělecké literatury pohlíželo spíše jako na literárně estetickou záležitost, od druhé poloviny se však přistupuje k pohledu lingvistickému. Tyto přístupy se někdy vzájemně prolínají, nebo jdou paralelně nebo stojí proti sobě. Nakonec se ale postupně vyrovnávají a přihlížejí k pragmatickému aspektu.

Jedním z nejdůležitějších aspektů současného překladatele je překonání mezikulturních bariér, jež je důležité pro jednotlivá řešení ve všech plánech jazyka.

Hlavní překladatelskou otázkou je problematika ekvivalentnosti. Díky teoretikovi překladu Catfordovi dnes nejčastěji pracujeme s pojmem funkční ekvivalence. Základním současným principem překladu je tedy funkční přístup. Znamená to „*že nezáleží na tom, použijeme-li stejných či jiných jazykových prostředků, ale na tom, aby plnily stejnou funkci, a to, pokud možno po všech stránkách, tedy nejen významové, věcné (denotační, referenční), ale i konotační (expresivní, asociační) a pragmatické.*“⁶

Dagmar Knittlová dále uvádí, že sémantická neboli obsahová složka textu je základní složkou textu a je vyjádřena lexikálními prvky ukázanými ve vztahu gramatickým

⁵ САВКО, М. В. Аудиовизуальный перевод в Беларуси. Дипломная работа. [online] Minsk: БГУ, 2011. [cit. 21-01-2019]. Dostupné z: <http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/38594/1/%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%8B%D0%B9%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B4.pdf>. Str. 1-2, přeloženo: Kateřina Martinková.

⁶ KNITTLOVÁ, Dagmar a kol. Překlad a překládání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 292 s. ISBN 9788024424286. S. 7.

systemem. Neodmyslitelnou součástí obsahové složky je vedle denotační informace konotační informace, která se vyznačuje funkčně stylistickým a expresivním zabarvením jazykového výrazu. Musíme mít stále na paměti, že dva jazyky mohou označovat různými výrazovými prostředky tutéž situaci.⁷

Překlad prochází několika překladatelskými procesy. Tím, že překládáme, něco sdělujeme. Můžeme říci, že při překládání překladatel dešifruje a přeformuluje původní text do svého jazyka. Čtenář potom sám dešifruje sdělení, které je v překladovém textu obsažené. Vzniká tak komunikační řetěz, který Jiří Levý znázorňuje takto:

	autor		překladatel		čtenář			
skutečnost	výběr	formulace	Cizojazyčný text	Čtení	Překlad	Text v jazyce překladatelově	čtení	konkretizace

Podle Jiřího Levého můžeme k smyslové analýze uměleckého díla přistupovat vícero způsoby, my si uvedeme dvojí hledisko: a) komunikační hledisko, při tomto hledisku zjišťujeme pochody, které se odehrávají, když autor sděluje výpověď příjemci b) reprezentativní hledisko, kdy přihlížíme k tomu, co dílo ztělesňuje a jaký je vztah mezi obsahem a tvůrcem a mezi dalšími faktory, které ho obklopují.

Výsledkem tvůrčího procesu je podle Jiřího Levého *ideově estetický obsah realizovaný v jazykovém materiálu, přičemž obě složky tvoří dialektickou jednotu.*⁸ Forma má zde určitou sémantickou platnost, a naopak obsah je vždy určitým prostředkem uspořádán a ztvárněn.

Jazyk při překladu můžeme chápat jako kód a dílo můžeme chápat jako sdělení kódu, který je zašifrovaný.

Měli bychom mít na paměti, že dešifrování kódu probíhá subjektivně, tedy že každý čtenář dešifruje stejný jazykový kód jinak. *Jako výsledek subjektivního výběru a přetvoření prvků objektivní skutečnosti vzniká umělecké dílo, nebo přesně řečeno jistý ideově estetický*

⁷ KNITTLOVÁ, Dagmar a kol. Překlad a překládání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 292 s. ISBN 9788024424286., str. 7.

⁸ LEVÝ, Jiří. Umění překladu. 4. upr. vyd. Praha: Apostrof, 2012. 368 s. ISBN 978-80-87561-15-7., str. 45.

*obsah realizovaný v jazykovém materiálu.*⁹ Čtenářem díla je také sám překladatel. Teprve během čtení díla dochází k jeho uměleckému působení na čtenáře. Když přichází text k překladateli nebo ke čtenáři, je vnímán objektivně, a ti si ho dále subjektivně přetvářejí. Říkáme tomu čtenářská konkretizace.

Subjektivní chápání textu přináší určitá nebezpečí. Toto chápeme z hlediska dobového, kdy čtenář chápe umělecké dílo právě na základě doby, ve které žije. Zvláštní velikosti nabývají ty významy, které jsou čtenáři ideově nebo esteticky blízké.

Jiří Levý popisuje konkretizaci textu takto: *konkretizací textu, tj. vytvořením jeho obrazu v mysli čtenáře, proces vnímání končí. Rozdíl mezi prostým čtenářem a překladatelem je v tom, že překladatel tuto koncepci ještě vyjádří jazykem.*¹⁰

Ve společnosti překlad začíná působit až ve chvíli, když se čte, do té doby, tedy do doby, kdy se text překládá nebo je přeložený, nemůžeme mluvit o zakončení překladatelské práce. Překladatelský proces tedy končí až ve chvíli, kdy je text čtený.

Překladatel vytváří umělecké dílo na základě znalosti svého čtenáře. Překladatel musí mít na paměti, že překládá obsah uměleckého díla, a také jeho estetickou a ideovou stránku, ne pouze text.

Jiří Levý shrnuje postupy, kterými vzniká překlad takto: ústředním bodem překladatelské problematiky je poměr tří celků: *objektivního obsahu díla a dvojitá konkretizace, čtenářem originálu a čtenářem překladu.*¹¹

1.1.1 KRITÉRIA PŘEKLADU

Pro překlad je žádoucí, aby byl adekvátní výchozímu textu, musí tedy splňovat řadu požadavků. Je důležité mít na paměti, že příjemce, tedy čtenář nebo posluchač, vnímá až konečný výsledek, konečný produkt, tedy pouze cílový text. Není účastníkem jednotlivých postupů při překladu, neřeší dilemata překladu, tedy pokud se jedná o překlad zdařilý. Kvalitní překlad by měl receptor vnímat jako původní dílo vytvořené v daném jazyce, a ne jako překlad. Dobrý překlad musí tedy splňovat alespoň tři základní kritéria:

⁹ LEVÝ, Jiří. Umění překladu. 4. upr. vyd. Praha: Apostrof, 2012. 368 s. ISBN 978-80-87561-15-7., str. 45.

¹⁰ Tamtéž, str. 45.

¹¹ Tamtéž, str. 45.

1) přirozenost – v cílovém jazyce by měl jazykový projev působit naprosto přirozeně, organicky.

2) totožný význam – předloha v jazyce výchozím by měla působit na adresáta překladu stejně, jako působil původní text na příjemce, tedy mluvčího výchozího jazyka.

3) dynamičnost – je důležitá pro zachování jazykového projevu v cílovém jazyce. Přeložený text by měl vyvolat v příjemci stejnou reakci, jako vyvolal projev v jazyce výchozím.

Tato kritéria vedou k tomu, že cílový jazyk nebude deformován.¹²

V následujících kapitolách srovnáme audiovizuální překlad ve světě, ve východních zemích evropského teritoria a v České republice.

1.2 AUDIOVIZUÁLNÍ PŘEKLAD VE SVĚTĚ

V anglojazyčných publikacích jsme se s otázkou audiovizuálního překladu mohli setkat již dříve, bylo vydáno velké množství jak vědeckých, tak vědecko-populárních prací na danou tematiku. Například Pilar Orero¹³, která si klade otázku, jestli je audiovizuální překlad novým odvětvím nebo je to sféra, ve které se střetává několik oblastí. Mimo jiné vytváří teoretickou základnu pro různé druhy filmového překladu. Ve své publikaci popisuje samotnou technologii titulkování a dabování, a také rozdíly daných oblastí pohledem recipientů a překladatelů, přináší rady a doporučení pro překladatele audiovizuálních textů.¹⁴

Dalším teoretikem filmových překladů je také A. Szarkowska, která představuje všeobecné poznatky o filmovém překladu, klasifikaci, historii, regionální rozdělení různých typů tohoto druhu překladu, plusech a mínusech každého z typů filmového překladu, avšak přináší pouze teoretický charakter bez praktických doporučení.¹⁵

¹² KNITTLOVÁ, Dagmar a kol. Překlad a překládání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 292 s. ISBN 9788024424286., str. 14-15.

¹³ GOTTLIEB, Henrik. Language-political implications of subtitling. In ORERO, Pilar (ed.), Topics in Audiovisual Translation. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2004a. s. 83-100. Přeloženo: Kateřina Martinková.

¹⁴ tamtéž

¹⁵ Szarkowska A. The Power of Film Translation. Translation Journal. Translation Journal, Apr. 2005. Web. 30 Nov. 2009., přeloženo: Kateřina Martinková.

V ruské teorii překladu se otázkou filmového překladu zabývá spousta publikací, avšak většina z nich pouze na teoretické úrovni. Můžeme upomenout alespoň dva představitele ruské teorie filmového překladu, R. A. Matasova, který se ve své disertační práci zabývá metodikou studia filmového překladu. Dalším představitelem je S. A. Kuzmičev, který ve svém článku *Переклад фільмів як самостійний вид перекладу* rozebírá historii filmového překladu, různé typy, zvláštnosti a složitosti každého z nich. S. A. Kuzmičev také přichází s doporučeními překladu filmových dialogů a opírá o překlad dialogů v uměleckých textech. Také se dotýká problematiky ozvučení filmů po překladu a redakce hotového textu.¹⁶

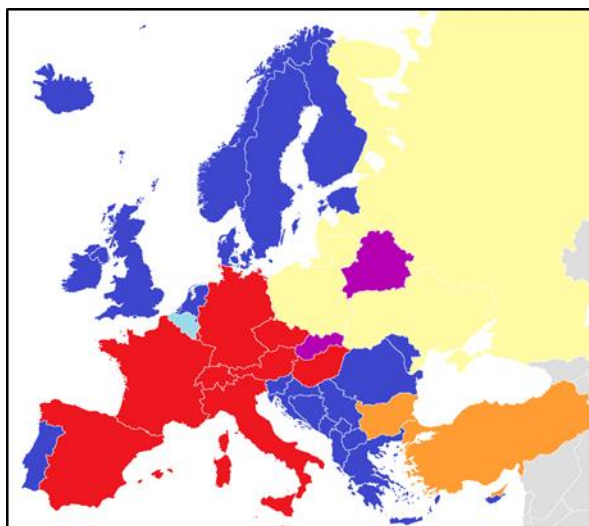
V dnešní době se *film, jazyk kinematografie a filmový překlad* těší velkému zájmu odborníků z různých oblastí, jako jsou například filmové studie, sémiotika filmů, kulturologie, stylistika, lingvistika a překlad. *Kinematografie* je jedním z nejpobulárnějších druhů umění, a to přináší potřebu v překladech velkého množství zahraničních filmů. Proto existují a vznikají různé amatérské články s doporučeními pro filmové překladatele a pro ty, kteří filmy ozvučují.¹⁷

Každá země má jinou tradici filmového překladu. V Rusku i ve většině velkých evropských zemích je nejčastějším typem dabing. V menších evropských zemích nebo v zemích, kde se mluví několika úředními jazyky, se nejčastěji využívá titulkování. To se týká především Švýcarska, Lucemburska a Dánska.¹⁸

¹⁶ КУЗЬМИЧЕВ, S. A. Перевод кинофильмов как отдельный вид перевода. Вестник Московского Государственного лингвистического университета. [online]. Москва: Издательство МГЛУ, 2012. No 642. [cit. 10-02-2019]. Dostupné z: <http://cyberleninka.ru/article/n/perevod-kinofilmov-kak-otdelnyyvid-perevoda>. přeloženo: Kateřina Martinková.

¹⁷<http://www.thinkaloud.ru/grad/matveyev-grad.pdf>, str. 19, přeloženo: Kateřina Martinková.

¹⁸ МАТАСОВ, Роман Александрович. История кино/видео перевода. Вестник Московского университета. Теория Перевода. [online] Moskva: Издательство Московского университета, 2008. сер. 22. № 3. Индекс 20408. © 2008. [cit. 21-01-2019] S. 3 – 4. Dostupné z: http://esti.msu.ru/netcat_files/2308_83.pdf. str.5, přeloženo: Kateřina Martinková.

Obr. 1: Mapa zemí využívající dabing či titulky.

Dabing v Evropě: (červená) Země užívající dabing výhradně pro všechny filmy. Země užívající kromě vlastního dabingu i dabing ze zemí, jejichž jazyk je pro ně srozumitelný (Belgie, Bělorusko a Slovensko). (oranžová) Země užívající dabing pouze příležitostně, v jiných případech filmy s titulky. (modrá) Země užívající dabing pouze u pořadů pro děti, v jiných případech filmy s titulky. (žlutá) Země užívající tzv. voiceover, dabování filmů pouze několika herci při zachování původního znění.¹⁹

Na základě provedeného sociologického výzkumu, o kterém ve své publikaci píše R. Matasov, a který byl uskutečněn v mnoha zemích, můžeme vidět, že obyvatelstvo každé z těchto zemí za poslední desetiletí přivyklo k dominantnímu druhu filmového překladu, tedy k dabingu nebo k titulcům.²⁰

1.2.1 AUDIOVIZUÁLNÍ PŘEKLAD V POLSKU, BĚLORUSKU, RUSKU A NA UKRAJINĚ

V Rusku, na Ukrajině anebo v Polsku dlouhou dobu dominoval překlad voice-over. Avšak dnes se v Rusku a na Ukrajině setkáváme spíše s přechodem k dabingu s variantou lip-sync²¹. V Polsku se mimo dabingu hojně využívají titulky při filmovém překladu a voice-over při televizním vysílání. Pro výběr druhu překladu je často určující typ

¹⁹ https://cs.wikipedia.org/wiki/Dabing#/media/File:Dubbing_films_in_Europe.png.

²⁰ Матасов Р.А. Перевод кино/видео материалов: лингвокультурологические и дидактические аспекты: дис. ... канд. филол. наук / Матасов Р.А.; Моск. гос. ун-т. им. М.В. Ломоносова–М., 2009., str.5, přeloženo: Kateřina Martinková.

²¹ Lip-sync: is a technical term for matching a speaking or singing person's lip movements with prerecorded sung or spoken vocals that listeners hear, either through the sound reinforcement system in a live performance or via television, computer, cinema speakers, or generally anything with audio output in other cases.

audiovizuálního textu: umělecké filmy (včetně animovaných filmů) se obvykle dabují, pro dokumentární filmy a většinu televizních programů se používá spíše voice-over. Čím dál většimu rozmachu se těší zvukový popis.²²

V Bělorusku má tradičně přednost přemluvení. Titulky se využívají jen zřídka, nehledě na dva úřední jazyky v této zemi. Běžně má také jazyková situace v zemi důležitou roli při výběru toho či onoho druhu audiovizuálního překladu. Při existenci dvou či více úředních jazyků v jedné zemi, jsou upřednostňovány titulky, někdy i dvojité titulky, tzn. titulky v obou jazycích (například v Belgii nebo Finsku). V daném případě výběr strategie audiovizuálního překladu může odrážet i jazykovou situaci i jazykovou politiku ve dvojjazyčných zemích. Jako příklad můžeme zmínit usnesení na Ukrajině, týkající se povinnosti dabování zahraničních filmů do ukrajinštiny. Tato povinnost byla zrušena po výměně politického a následně jazykového kursu.²³

V Bělorusku se překlad dialogových listin a teletextů do běloruštiny děje jen zřídka. Výjimku až donedávna tvořil televizní *kanál LAD*, který vysílal především v běloruštině. Avšak po přeorientování se z kulturního kanálu na sportovní, přešel i tento kanál na ruský jazyk. V Bělorusku tak dominuje ruský jazyk.²⁴

Je také důležité si uvědomit, že všechna zahraniční filmová produkce a částečně i televizní produkce je v těchto zemích přebírána už přemluvená (nejčastěji nadabovaná) ruskými překladatelskými agenturami, což je také jedním z důvodů úspornosti: koupě hotového produktu je snadnější než vytvoření vlastního kvalitního překladu. V Bělorusku tedy profesionální audiovizuální překlad vytváří pouze *Oddělení dabingu a licenčních programů, Národní státní vysílací společnost republiky Bělorusko* (Белтелерадиокомпания) a pokrývá sféru výhradně televizního překladu, což je nejméně ztrátový a pracný způsob v porovnání s dabingem.²⁵

²²Szarkowska A. The audiovisual landscape in Poland at the dawn of the 21st century / Foreign Language Movies – Dubbing and Subtitling / ed. by A. Goldstein, B. Golubović. – Hamburg, 2009. – P. 185 -201., str. 186-199, přeloženo: Kateřina Martinková.

²³САВКО, М. В. Аудиовизуальный перевод в Беларуси. Дипломная работа. [online] Minsk: БГУ, 2011. [cit. 21-01-2019]. Dostupné z: <http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/38594/1/%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%8B%D0%B9%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B4.pdf>. Str. 5-6, přeloženo: Kateřina Martinková.

²⁴ tamtéž

²⁵ tamtéž

Avšak překlad voice-over nelze charakterizovat pouze jako levný druh překladu nebo jako nedokonalý dabing, který se využívá v tom případě, pokud si zákazník a/nebo interpret nemůže finančně nebo technicky dovolit přemluvení. Především voice-over bývá někdy pokládán za zlatou střední cestu při výběru mezi strategiemi domestikace a forenizace (zachování rysů cizojazyčnosti, cizojazyčného nádechu). V některých situacích, v závislosti na typu překládaných textů, je voice-over nejvhodnějším způsobem překladu, mluvíme například o překladu dokumentárních filmů. Proto se stává, že i v zemích, kde se dává spíše přednost dabingu, se při překladu dokumentárních filmů využívá spíše voice-over. Voice-over se od dabingu odlišuje tím, že výchozí stupnice se nezaměňuje, ale tlumí a překlad zní přes originální dialogy.²⁶

1.3 AUDIOVIZUÁLNÍ PŘEKLAD V ČESKÉ REPUBLICE

Česká republika patří k „dabingovým“ zemím. U televizních pořadů se ve většině případů setkáváme s dabováním, pouze některé pořady na ČT2 a *Prima Cool* tvoří výjimku. Evropská unie i Ministerstvo školství tlačí na české televizní společnosti, aby došlo ke zvýšení otitulkovaných filmů. Podle komerčních televizí by ale titulkované filmy vedly k menší sledovanosti. Dále poukazují na to, že této možnosti by měly využít spíše veřejnoprávní televize. I v našich podmínkách však můžeme pozorovat určité změny. Například televizní stanice *Prima Cool* zkouší experimentovat a zařazuje do vysílání seriály *How I Met Your Mother* a *The Big Bang Theory* v původním znění s titulky. Postupně přidává další seriály.²⁷

V současné době se klade důraz na to, aby byly filmy uvedeny na plátno v co nejkratší době po jejich premiéře, proto jsou překladatelé často nuceni vyhotovit překlad velmi rychle. Někdy proto dochází k tomu, že překladatel musí překládat filmové titulky bez scénáře nebo dialogové listiny, protože jim tyto pomůcky nikdo nemůže zaslat v krátké době. Dalším důležitým faktorem je cena. Kvůli nízké ceně jsou někdy placeni levnější nezkušení překladatelé a může proto dojít ke snížení kvality překládaného díla.

²⁶ tamtéž

²⁷ SLAVÍKOVÁ, Eliška. Komentovaný překlad titulků k dokumentárnímu filmu L. Parfjonova "Cvet nacji". Brno, 2017. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita. Fakulta filozofická. Ústav slavistiky. Vedoucí práce Mgr. Polina Zolina, Ph.D. [online], [cit. 21-03-2019] Dostupné z: https://is.muni.cz/th/bprkq/Diplomova_prace.pdf.

Dnes se také často setkáváme s tzv. „fansubs“, neboli s amatérskými titulky. Tyto titulky vytvářejí většinou zdarma filmoví fanoušci sami a nabízí je například na webových portálech *Titulky.com* a *Edna*. Podle M. Pošty se můžeme setkat s tím, že titulky vytvořené těmito amatéry, jsou v mnoha případech kvalitnější než ty vytvořené profesionály.²⁸

1.4 TERMÍN FILMOVÝ PŘEKLAD

Termín *filmový překlad* nejčastěji chápeme jako překlad uměleckých hraných a animovaných filmů, a také seriálů. Samotné slovo *překlad* je v menší míře ve vzájemném vztahu se dvěma rozlišnými pojmy: překlad jako jakási intelektuální činnost, tzn. proces a překlad jako výsledek tohoto procesu, produkt činnosti, jinak řečeno produkt řeči, vytvořený překladatelem.²⁹

Filmový překlad jako proces spočívá v literárním mezijazykovém zpracování obsahu originálních dialogových listin s následným rytmickým uložením přeloženého textu a jeho ozvučením nebo převedením do formátu videa ve formě titulků. Existuje několik klasifikačních typů filmového překladu, například klasifikace podle Matasova³⁰ v článku S. A. Kuzmičeva³¹: dabing, titulky, voice-over.

1.4.1 TITULEK

Termín *titulek* přejala čeština z latiny tak, že ke kořeni slova *titul* byla překalkována česká koncovka „-ek“ z latinské koncovky „-us“.³² Ruština používá pro překlad titulku název *субтитры*.

Tohoto termínu se začalo užívat po příchodu kinematografu. Titulek je tedy: psaný text na filmu: úvodní, dialogový titulek.³³

²⁸ POŠTA, M. Titulkujeme profesionálně. Druhé, opravené a doplněné vydání. Praha: Apostrof, 2012, 157 s. ISBN 978-80-87561-16-4. Str. 9.

²⁹ Гарбовский, Н.К. Теория перевода. Учебник / Н.К. Гарбовский. -М.: Изд-во Моск. Ун-та, 2004. přeloženo: Kateřina Martinková.

³⁰ Матасов Р.А. Перевод кино/видео материалов: лингвокультурологические и дидактические аспекты: дис. ... канд. филол. наук / Матасов Р.А.; Моск. гос. ун-т. им. М.В. Ломоносова–М., 2009., str.5, přeloženo: Kateřina Martinková.

³¹ Кузьмичев С.А. Перевод кинофильмов как отдельный вид перевода. ВЕСТНИК Московского государственного лингвистического университета М.: ИПК МГЛУ «Рема», 2012., přeloženo: Kateřina Martinková.

³² KÁBRT, Jan. KUCHARSKÝ, Pavel. SCHAMS, Rudolf a dědicové. Latinsko/český slovník. 1. vyd. Praha: LEDA, 2000. 576 s. ISBN 80-85927-82-9. S. 522.

³³ PETRÁČKOVÁ, Věra, KRAUS, Jiří a kol. Akademický slovník cizích slov, II. díl. Praha: Academia. 1995. 835 s. ISBN 80-200-0524-2. S. 764.

Dříve se titulky vkládaly mezi jednotlivé snímky němého filmu, tyto titulky nebyly nutné pro překlad. Zde hovoříme o filmových mezititulcích. Slovo má původ podobný jako v českém prostředí. První část slova pochází z latinského prefixu „-sub“ při použití transliterace. Druhá část slova putovala ještě přes francouzštinu „titre“ a z tohoto slova přejímá ruština, ale ruská část *mump* je přejata také původně z latiny. Ruská encyklopedie uvádí, že titulek neboli *cyбmump* je nadpis, který se umísťuje do spodní části filmu. Textem titulku je obvykle překlad slov, pronesených hercem (hlasatelem), či textem nadpisu. Titulky obsahují i filmy pro neslyšící.³⁴

Můžeme tedy říci, že termín titulek je v českém i ruském jazyce tvořen shodnými komponenty a pochází z latiny. Liší se pouze variace jeho tvorby.

1.5 TITULKY

V této kapitole se budeme zabývat jedním z nejstarších způsobů překladu, kterým jsou titulky. Z technického důvodu to byl dlouhá léta jediný způsob překladu, který byl dostupný. Od roku 1929 se titulky využívají stabilně.

Překladatel se při překladu titulků k filmům setkává se stejnými problémy jako při překladu jakéhokoli jiného textu. Titulky v sobě zahrnují stylistickou specifikaci při překladu a je potřeba si při jejich překladu uvědomit také technické požadavky prezentace titulků na obrazovce. Jedním z největších problémů je pro překladatele *ekvivalentnost* a *adekvátnost překladu*.

Tak jako se principialita maximální shody mezi těmito texty jeví samozřejmou, tak se ekvivalentnost často jeví jako základní znak a základní podmínka existence překladu. Tudíž pojem *ekvivalentnost* nabývá hodnotící charakter a je pokládám za *dobrý* nebo *správný* pouze ekvivalentní překlad.³⁵

Titulky jsou text, který se orientuje na vizuální percepci. Hlavním úkolem překladatele je, aby byl přeložený text komfortní pro čtení a byl správně umístěn do části filmu, tedy aby rychlost čtení a délka epizody nebo části byly v souladu. Maximální objem,

³⁴ Большой словарь русского языка. Энциклопедический словарь. [online]. Target-Multimedia, © 2008 – 2012. [cit. 08-01-2019]. Dostupné z: <http://www.dict.tmm.ru/search?text=%F1%F3%E1%F2%E8%F2%F0>. Přeloženo: Kateřina Martinková.

³⁵ Комиссаров В.Н. Современное переводоведение / В. Н. Комиссаров. – М.: Высшая школа, 2002. – 157 с. Přeloženo: Kateřina Martinková.

který mohou titulky zaujímat, je pouze 20 % z celé šířky plátna. Toto procento závisí na rozměru osob a jejich rozložení na obrazovce. Obvyklou normou pro titulky jsou dva řádky ve spodní části obrazovky. Kromě toho předpokladem titulkování je transformace ústního textu do písemného.

V dnešní době se velmi často setkáváme s dabingem. Dabing představuje druh přemluvení, při kterém dochází k úplné záměně cizího jazyka herců. V. E. Gorškova upozorňuje, že dabingem se nazývá jak zvláštní technika zápisu, dovolující zaměňovat zvukovou stopu filmu se zápisem originálního dialogu zvukovou stopou se zápisem dialogu v cílovém jazyce, tak i jedním z typů překladu.

Při dabingu se vytváří text, určený jak k ústní percepci, tak i ústní reprodukci. Dabing je pro překladatele jedna z nejsložitějších technik, jelikož výsledkem tohoto procesu je film, který má vytvářet iluzi toho, že herci mluví cílovým jazykem, proto se někdy nazývá „domestikací“. Dabování prochází několika etapami: detekcí (tzn. odkrytí zvláštností řečové stopy a efektů šumu originální zvukové stopy); literární překlad filmových dialogů; umístění textu (synchronizaci); zabarvení řeči (ozvučení). Překladatelská technika je této koncepci přísně podřízena.³⁶

Titulky mohou být:³⁷

- Intralingual – tento typ titulků nazýváme také vertikální: mění se perceptivní modalita (ústní řeč se mění na písemný text), ale nemění se jazyk;
- Interlingual (mezi jazykový) – který nazýváme také diagonální typ titulkování: při tomto typu se mění jak perceptivní modalita, tak i jazyk;
- Otevřené – jsou neoddělitelnou fyzickou částí filmu nebo televizního programu;

³⁶ 11. МАТВЕЕВ, Михаил Олегович. Особенности перевода аудиовизуальных текстов предназначенных для озвучивания. Дипломная работа. [online] Moskva: МГЛУ, 2013. [cit. 21-01-2019]. Dostupné z: <http://www.thinkaloud.ru/grad/matveyev-grad.pdf>. str. 3-5, přeloženo: Kateřina Martinková.

³⁷<http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/38594/1/%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%8B%D0%B9%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B4.pdf> , str. 2, přeloženo: Kateřina Martinková.

- Skryté – jsou ve formátu teletextu a jejich prohlížení je možné pouze s dekodérem.

Základními a nejvíce využívanými druhy audiovizuálního překladu jsou titulky, dabing a voice-over.³⁸ Každá překladatelská technika má své specifikace diktuje překladateli svá pravidla.

Pragmatický potenciál titulků stejně jako jiného textu je výsledkem výběru obsahu sdělení, způsobu jeho jazykového vyjádření a způsobu předání. V závislosti na zadání v komunikaci vybírá tvůrce textu (autor scénáře, autor skripta) pro předání informace jazykové jednotky, které disponují důležitým předmětným, logickým a konotativním významem. Autor používá jazykové jednotky tak, aby mezi nimi vytvořil důležité smyslové vztahy. Ve výsledku získává text určitý pragmatický potenciál a možný komunikativní vliv na recipienta. Pragmatický potenciál jakéhokoli textu je pokládán za objektivní, jelikož ukazuje na smysl a formu sdělení a existuje jakoby nezávisle na předávané informaci a způsobu jejího předání. Tato informace nese objektivní podstatu, která je dostupná pro vjem a analýzu.³⁹

Samotnému titulkování se budeme věnovat v kapitole níže.

1.6 JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY KINEMATOGRAFIE

Jazyk kinematografie je jedním z novodobých jazykových systémů. Tímto jazykovým systémem se zabýval sovětský filmový režisér a scenárista S. M. Ejzenštejn, jež teoreticky i prakticky pracoval s filmovým jazykem během své profesionální působnosti. Tento jazyk se měl podle záměru S. M. Ejzenštejna opírat o takové znaky, které by nesly určité významy. S. M. Ejzenštejn, stejně jako L. V. Kulešov se zaobírali především záběrem a montáží. L. V. Kulešov připodobňoval záběr k písmenu nebo hieroglyfu. Podle nich při montáži jednotlivých záběrů vznikají kinematografická „slova“ a někdy i „fráze“. Montážní fráze je podle L. V. Kulešova několik záběrů, vyjadřujících zakončený děj, který je hlavním elementem snímané části nebo scény.⁴⁰

³⁸ Les Transferts linguistiques dans les médias audiovisuels / éd. Y. Gambier. – Paris, 1996. – 246 p., str. 9-10, přeloženo: Kateřina Martinková.

³⁹ Швейцер А. Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты. / А. Д. Швейцер. – М.: Наука, 1988. —215 с., přeloženo: Kateřina Martinková.

⁴⁰ Иванов В. В. Очерки по истории семиотики в СССР–М.: Наука, 1976. –298 с., přeloženo: Kateřina Martinková.

1.7 PROBLEMATIKA SYNCHRONIZACE TEXTU ORIGINÁLU A TEXTU PŘEKladu

Touto problematikou se zabýval například Robert Paquin, kanadský filolog a překladatel, který popsal svou první zkušenost s překladem audiovizuálních textů. Podle něj tím, že se překladatelé snaží maximálně synchronizovat text překladu a originální text, stávají se často rukojmími výchozího jazyka, v jehož důsledku dochází mnohdy k interferenci – tedy k vniknutí systému výchozího jazyka do systému jazyka překladu. Toto můžeme pozorovat i při překladu do rodného dominantního jazyka.⁴¹

1.8 TITULKOVÁNÍ

Ve filmovém zpracování cizojazyčných filmů se nejčastěji na českých plátcích setkáme s titulkováním nebo s dabováním. Jelikož film, který jsme zpracovávali my, nebyl nadabován, budeme se v této kapitole věnovat především titulkování, projdeme se kladné i záporné strany tohoto způsobu.

Kladné stránky titulkování⁴²

- Filmy s titulky mohou sloužit jako materiál pro výuku nebo zlepšení cizího jazyka. Tento způsob nejčastěji používají ti, kdo už nějaké základy v cizím jazyce mají a chtějí se v něm zdokonalit. Dabování je v tomto případě neperspektivní, avšak slouží lidem se špatným zrakem, dětem, které neumějí číst nebo negramotným lidem apod. Pro tyto skupiny nepředstavuje dabing větší úsilí percepce originálního jazyka.

- Časová náročnost pro zpracování titulků je o mnoho menší než časová náročnost na vytvoření dabingu. Při dabingu je velmi náročné načasování řeči a také poloha hlasu v daný moment.

- Finanční náklady na titulkování jsou většinou o hodně nižší než náklady na dabování. Což je i hlavním důvodem, proč se spousta filmů spíše tituluje, než dabuje. Finanční zátěž pro dabing je především zařízení a práce dabérů.

⁴¹ Paquin R. Translator, Adapter, Screenwriter. Translating for the audiovisual / Translation Journal. – 1998. – Vol. 2, No 3. [online]. [cit. 21-02-2019]. Dostupné z: <http://accurapid.com/journal/05dubb.htm>., přeloženo: Kateřina Martinková.

⁴² МАТВЕЕВ, Михаил Олегович. Особенности перевода аудиовизуальных текстов предназначенных для озвучивания. Дипломная работа. [online] Moskva: МГЛУ, 2013. [cit. 02-02-2019]. Dostupné z: <http://www.thinkaloud.ru/grad/matveyev-grad.pdf>, str 21-22, přeloženo: Kateřina Martinková.

- Při titulkování také zachováváme originální zvukovou podobu filmu, což napomáhá k zachování atmosféry filmu, které chtěl režisér zvuku dosáhnout. Při čtení titulků recipient slyší hlasy herců, a tím nedochází ke zkažení dojmu při špatně nadabovaném filmu neprofesionálními dabéry. Při dabování neslyšíme hlasy originálních herců a dabéři často nemohou přečíst text stejně expresivně jako herec originálu. Avšak i zde můžeme najít výjimky, kdy je nadabovaný film zajímavější, expresivnější a lepší než originální film.

Záporné stránky titulkování

- Percepce titulků vyžaduje od recipienta většího úsilí. Dochází také k tomu, že během čtení titulků recipient nevěnuje dostatečnou pozornost obrazu nebo zvuku, protože nestíhá všechny tyto činnosti najednou, tím pádem dochází k částečné ztrátě vizuální informace.

- Při vytváření titulků se nevyhneme využití komprese, protože tempo mluveného slova je vyšší než tempo čtení, tudíž dochází k potřebě zmenšení či zkrácení textu, v dialozích pak ještě zkrátit dobu, při které se text titulků nachází na obrazovce. Objem titulků se mimo jiné zpravidla ohraničuje na 30-40 znaků. Maximální počet řádků jsou obvykle 2.

- Kvůli kompresi nebo vynechání se při titulkování často vytrácí expresivita řeči originálu. Naopak dabing pomáhá kompenzovat dialekty a zvláštnosti řeči postav, což je při titulkování téměř nemožné.

Při vytváření nebo upravování titulků se objem textu, pokud to vyžaduje situace, záměrně zkracuje. To je podmíněno pravidly pro vytváření titulků, které jsou ohraničeny počtem znaků na plátně a pro vytváření dabingu, který je ohraničen délkou zvuku originálního textu. Zkracování objemu textu se děje na úkor vypuštění redundantních elementů, které nenesou informaci, důležitou k pochopení námětu.

Redundantní prvek je prvek, kvůli němuž dochází k opakovanému (i několikrát) předávání jedné a té samé informace jak explicitně, tak i implicitně.⁴³

⁴³ Толковый переводоведческий словарь. – 3 -е издание, переработанное. — М.: Флинта: Наука. Л.Л. Нелюбин. 2003., přeloženo: Kateřina Martinková.

Titulkování můžeme dělit na tři typy prvků diskursu.⁴⁴

1) nezbytné prvky – jejich překlad je povinný. Jsou to všechny prvky, které nesou informaci i námětu, podstatě a obsahu textu a bez kterých by recipient by nemohl vypořádat rozvíjení námětu.

2) částečně nezbytné prvky – mohou být přeloženy v kratší formě. K těmto prvkům patří opakovaná slova (třeba i několikrát za sebou, např. „*haló, haló, haló*“); vlastní jména v apelačních konstrukcích; internacionalizmy; emocionálně zabarvená zvolání (např. *och!, jej!, hm* apod); zvolání doprovázená gesty, které vyjadřují pozdravy, souhlasy, nesouhlasy, údiv, apod; slova, která nenesou sémantickou zátěž, nýbrž pouze vyplňují faktickou funkci. Většinu těchto slov můžeme vypustit, protože je můžeme zaznamenat pomocí zvukové stopy audiovizuálního textu. Jejich dublování v titulcích by bylo ve většině případů zbytečné.

3) redundantní prvky – při překladu je můžeme vypustit. Jde o prvky stejné jako u prvků částečně nezbytných.

Ani dabing se neobejde bez vypuštění redundantních prvků nebo naopak, a prochází podobným procesem jako titulkování. Aby se mluvené slovo sedělo přesně do dané časomíry, máme několik způsobů, jak toho docílit:

- Zkrácení textu překladu (pokud text překladu zaznívá déle než text originálu), při kterém dochází k vynechání a kompenzaci (tedy to stejné jako při titulkování). Nebo využijeme záměny některých elementů projevu synonymními prvky, ale kratšími.

- Prodloužení ozvučení textu překladu (pokud text překladu zaznívá kratší dobu, než text originálu), s využitím vložení slov (slova), která jsou vhodná do kontextu; dále využití citoslovcí; faktických konstrukcí, které sice nebyly v originále, ale které neprotiřečí smyslu. Kromě toho můžeme nahradit prvotní variantu překladu se synonymními výrazy, avšak s delší formulací a ve stejném smyslu.

- Dodatečná korektura během procesu ozvučení:⁴⁵

⁴⁴ Anderman G., Diaz-Cintas J. *Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen*. Palgrave Macmillan, February 2009, 272 p., přeloženo: Kateřina Martinková.

⁴⁵ Paquin, R. (b) Translator, Adapter, Screenwriter. *Translating for the audiovisual [Text]* / R. Paquin // *Translation Journal*. - 1998. - Vol. 2., přeloženo: Kateřina Martinková.

o Je důležité vyhýbat se těžce vyslovitelným spojení zvuků, což je ale bez předešlé ústní realizace textu překladu velmi složité.

o Důležitá je také korektura textu tak, abychom dosáhli synchronismu na všech úrovních:

- Fonetická
- Sémantická
- Dramatická

Můžeme říci, že každý typ, tedy titulování a dabování, má svou specifičnost, v jejímž důsledku se přístup k překladu titulků a k překladu textu pro následné ozvučení značně liší. Každý přístup má své silné i slabé stránky a svou cílovou skupinu, avšak v různých zemích převládá tradiční přístup k filmovému překladu.⁴⁶

V dalších kapitolách naší práce se budeme věnovat *Semináři ruského filmu* a samotnému filmu, pro který jsme překládali dialogovou listinu.

2 SEMINÁŘ RUSKÉHO FILMU

V minulém roce se v Hodonínském v *kině Svět* uskutečnil již dvacátý pátý ročník *Semináře ruského filmu*. Tento seminář se uskutečňuje pravidelně jednou ročně a probíhá tři dny, od pátku do neděle. Dříve tento seminář probíhal v Chebu nebo ve Veselí nad Moravou. Po sametové revoluci však zájem o ruskou kinematografii klesl.

Současný ředitel kina *Svět* Marcel Římák společně s docentkou Kopaněvovou opět obnovili tradici promítání ruských filmů až v polovině devadesátých let. První seminář pod jejich vedením se uskutečnil 9. – 11. 12. 1994 v kině ve Veselí nad Moravou, kde potom proběhlo několik dalších ročníků, než se seminář přesunul do Hodonína.

Seminář ruských filmů funguje díky mnoha sponzorům, například pod záštitou *Ministerstva kultury* nebo díky fondu *Asociace českých filmových klubů*, a také za podpory

⁴⁶ МАТВЕЕВ, Михаил Олегович. Особенности перевода аудиовизуальных текстов предназначенных для озвучивания. Дипломная работа. [online] Moskva: МГЛУ, 2013. [cit. 02-02-2019]. Dostupné z: <http://www.thinkaloud.ru/grad/matveyev-grad.pdf>, str. 26, přeloženo: Kateřina Martinková.

města *Hodonín*. Velkého pomocníka představuje také *Ruské středisko vědy a kultury* v Praze, díky němuž se na naše plátna dostaly doposud neuvedené tituly.

V Hodoníně se seminář koná od roku 2012. V témže roce byla zahájena spolupráce s naší katedrou slavistiky na FF UP v Olomouci. Naši studenti se podílejí na tvorbě titulků k promítaným filmům a také na lektorských úvodech, jež jsou nedílnou částí každého promítání filmu.

Během dvaceti pěti let své existence nabídl seminář okolo tří set filmů, které se každoročně vybírají podle tématu semináře.

Seminář doprovází také další programy, například výstavy, přednášky nebo koncerty a divadelní představení. Seminář zaznamenává každoročně jak stálé publikum, tak i nové tváře.

Každý rok má seminář jiné téma. Pro náš ročník 2018 byly vybrány komedie.

3 FILM LEHKÝ ŽIVOT

Režisérem filmu *Легкая жизнь* je Veniamin Dorman, autorem scénáře Vladlen Bachnov, hudbu složil Nikita Bogoslovsky.

Lehký život je sovětský film z roku 1964, jedná se o satirickou komedii.

V roli hlavního představitele Alexandra Bočkina se představil Jurij Jakovlev, který se brzy po ukončení vysoké školy chemické stane vedoucím čistírny. Mimo hlavního příjmu má příjem z domácí čistírny, pro kterou získává klienty díky spekulantce „Královně Margot,“ kterou si zahrála populární herečka Faina Raněvská, která je ale výjimečná především díky vedlejším rolím a nikdy nehrála žádnou hlavní roli. V dalších rolích se představili Vera Marecká jako Vasilisa Sergejevna, Ninel Myšková jako Olinka, Naděžda Rumjanceva jako Gajla, Vsevolod Safonov jako Jurij Lebeděv, a jiní.

Lehký život je romantická komedie, která komickým se satirickým nádechem poukazuje na vrtochy tehdejší doby, na práci podvodníků a jejich klientů, na dobově a ideologicky podmíněné představy o různých přístupech k povolání. Střetávají se zde dva světy, svět postarší generace humanitní inteligence a svět sovětské společnosti. Snímek ukazuje, že sice žít se má lehce, ale není to tak lehké pro každého.

Režisér Veniamin Dorman byl sovětský filmový režisér a scénárista. Žil v letech 1927 až 1988. Narodil se v Oděse, v roce 1951 zakončil fakultu režie VGIK Gerasimovova všeruská státní univerzita kinematografie Režiroval například film Tichý Don nebo byl spoluautorem scénáře k filmu Váňa. Od roku 1957 pracoval jako režisér pro filmové studio M. Gorkého.

4 PROCES TVORBY TITULKŮ

4.1.1 VÝBĚR FILMU

Na semináři audiovizuálního překladu pod vedením doktorky Pálušové jsme byli rozděleni do skupin a následně si vybrali jeden ze dvou filmů, na jehož překladu jsme pak celý semestr pracovali. Filmy byly předem dané, námi zpracované titulky byly následně využity pro *Seminář ruských filmů* v Hodoníně. Naše skupina zvolila černobílý film *Lehký život*, plný květnatých frází a obrátů, které následně přešly do běžné řeči.

Na začátku jsme si stanovili postup práce. Naše skupina se rozhodla pro rozdělení filmu na tři části, z nichž každý člen přeložil jednu část a u zbylých dvou částí dělal kontrolu a korekturu textu. Části jsme si ve skupině rozdělili podle délky filmu. Každý člen se tak plně věnoval práci na celém filmu.

Příprava filmových titulků k překladu

Nejdůležitějším krokem pro překlad filmových titulků je samotné seznámení se s filmem, s dobou, ve které vznikl a s „rukopisem“ režiséra.

Prvním krokem naší práce bylo zhlédnutí filmu a sběr informací týkající se filmu. Tento krok je velmi důležitý především pro získání lepší představy o „rukopisu“ autora, pochopení vyznění díla jako celku a správnou interpretaci autorova záměru. Několikanásobné zhlédnutí filmu nám umožnilo nahlédnout hlouběji do problematiky celého filmu a byl pro nás proto překlad jednodušší.

Nejjednodušším způsobem pro překladatele filmových titulků je získání scénáře nebo dialogové listiny. Na stránkách *cinematextu*⁴⁷ se nám podařilo najít a stáhnout dialogovou listinu k našemu filmu.

Dalším krokem byla kontrola získané dialogové listiny. Tato část nám zabrala spoustu času, jelikož jsme museli zhlédnout celý film po téměř sekundových úsecích a kontrolovat správnost přepisu. Kde se text rozcházel nebo úplně chyběl, tam jsme museli zápis dopsat nebo upravit. S tím, že by bylo v přepisu více textu, než bylo ve filmu, jsme se nesetkali. I tento krok jsme museli následně zkontrolovat. Největší potíže dělala místa, kde hlasy herců narušoval šum nebo mluvilo více lidí najednou, ale i s těmito obtížemi se nám podařilo se vypořádat.

Následně jsme se seznámili se samotným přepisem titulků, s jejich podobou a stylem.

Náš zvolený postup pro překlad a pro snadnou komunikaci ve skupině byl následující. Na google účtech jsme vytvořili společnou skupinu, do které jsme nahráli dokument ve formátu Word, který obsahoval dva sloupce, do levého sloupce jsme přesunuli ruský text a do pravého jsme překládali do češtiny. Abychom viděli začátek a konec rozdělení překládaných částí, barevně jsme je ohraničili. Do textu jsme buď podle času nebo podle dialogů dopisovali časové úseky pro lepší orientaci.

<p>До завтра.</p> <p>Я тоже рада, что встретила вас.</p> <p>33:25</p> <p>Тише! Юрий спит.</p> <p>Юрий спит.</p> <p>Что-то он у нас загостился.</p>	<p>Na shledanou.</p> <p>Já jsem taky velice ráda, že jsem vás potkala.</p> <p>Potichu, Jurka spí.</p> <p>Jurka spí.</p> <p>Nějak se u nás zabydlel.</p>
---	---

⁴⁷<http://cinematext.ru/movie/legkaja-zhizn-legkaja-zhizn-1964/?fbclid=IwAR0TiWURm5YHMFcr85QgKP2a3XjS5e0lvc0oxHEP25jdCNdFwu1LYFryiWg>.

Věra Goršková uvádí, že překladatelé audiovizuálních textů by měli pracovat jak s daným filmem, který zůstává nezměněn, tak i s dialogovou listinou a zároveň musí v překladu dodržovat následující:

- Smysl a jeho vyjádření;
- Formu a obsah;
- Smysl a efekt;
- Písennou a verbální/neverbální formu uvedení textu.⁴⁸

4.2 PROCES PŘEKLÁDÁNÍ FILMU *LEHKÝ ŽIVOT*

Podle Miroslava Pošty existují *titulkářské univerzálie*, které jsou při překladu titulků k filmu doporučovány, avšak při jejich užívání bychom měli být opatrní, neboť bychom mohli sklouznout k nadměrnému, nezáměrnému, nebo automatickému užití postupů. Tím bychom sice mohli vytvořit titulky pro diváká nejsrozumitelnější, nejkratší a nejjednodušší, ale mohlo by také dojít k ochuzení překladu.⁴⁹

Zjednodušování

Zjednodušování textu je jednou z cest zkracování, ale vede také k ochuzení textu překladu.

Ну почему же. И мы можем очень интересно провести вечер.	A proč by ne? A můžeme si udělat zajímavý večer.
Живи хоть месяц. Тем более, что в хозяйстве ты незаменимый человек .	Zůstaň si klidně i měsíc. Navíc v domácnosti jsi nenahraditelný .

⁴⁸ ГОРШКОВА, Вера Евгеньевна. Перевод в кино: Дублирование VS. Субтитры. In: Вестник НГУ. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация. Том 5. Выпуск 1. 2007. 133 – 140 s. ISSN 1818-7935. S. 140.

⁴⁹ POŠTA, Miroslav. Titulkujeme profesionálně. 2. dopl. a opr. vyd. Praha: Apostrof, 2012. 162 s. ISBN 978-80-904887-9-3. S. 35 – 37.

Normalizace

Tímto způsobem můžeme docílit toho, že v překladu odstraníme neobvyklé prvky typické pro jazyk, který užívá sám autor. Může se jednat také o chybný syntax a neobvyklá spojení. Jako překladatelé můžeme použít normalizaci záměrně a bude to v souladu s postupy titulkářské práce, ale měli bychom být při tomto postupu opatrní, jelikož normalizace může opět způsobit ochuzení překladu. Zde si musíme uvědomit, které chyby autor udělal záměrně a které nikoli. Může se totiž jednat o vtipy, humor, či záměrnou nelogičnost. Opět by vynechání takovýchto *chyb* vedlo k zjednodušení textu a k jeho ochuzení.⁵⁰

Талант на котлеты по-киевски променял.	Prodal jsi svůj talent za kus sekaný .
Здрaсте!	Dobry den!

Explicace

Tímto postupem dojdeme k zpřesnění originálu. Explicací rozumíme použití více spojek a spojovacích výrazů, použití vysvětlovacích a upřesňovacích výrazů, což vede k lepšímu pochopení pro diváka, ale tím také často dochází k prodloužení textu.⁵¹

Опять воспитываешь? Юрий говорит, что ты в институте подавал надежды?	Zase mě vychováváš? Jurka říkal, žeš měl na univerzitě dobré výsledky .
Я пока держу нейтралитет.	Zatím držím neutrální pozici.
Вооружённый...	Ozbrojenou neutrální pozici .

Dále se zaměříme na transformace použité přímo z dialogové listiny našeho filmu.

Тише! Юрий спит.	Potichu, Jurka spí.
------------------	---------------------

⁵⁰ GRYGAROVÁ, Barbora. Vybrané problémy při překladu filmových titulků. 2016, 122 s. 30 s. (215 442 znaků). Diplomové práce. Univerzita Palackého, Katedra slavistiky, Sekce rusistiky. Vedoucí práce Martina Pálušová. S. 44.

⁵¹ GRYGAROVÁ, Barbora. Vybrané problémy při překladu filmových titulků. 2016, 122 s. 30 s. (215 442 znaků). Diplomové práce. Univerzita Palackého, Katedra slavistiky, Sekce rusistiky. Vedoucí práce Martina Pálušová. S. 45.

Юрий спит.	Jurka spí.
Что-то он у нас загостился. Не думал, что он так долго задержится.	Nějak se u nás zabydlel. Nemyslel jsem si, že se u nás zdrží tak dlouho.
Да, мне неудобно, да и тебе тоже.	Není mi to příjemné, a tobě by taky nemělo.
Ещё бы. Я только и жду, когда он начнёт о тебе расспрашивать.	A jak by mohlo? Jen čekám, kdy se na tebe začne zase vypyávat.
- А что я отвечу?	Co mu odpovím?
- Опять воспитываешь? Юрий говорит, что ты в институте подавал надежды?	Zase mě vychováváš? Jurka říkal, žes měl na univerzitě dobré výsledky.
Да, у тебя очень талантливый брат. И Юрка своей работой обязан лично мне.	Ano, máš velmi talentovaného bratra. A Jurka za svou práci vděčí především mně.
Да?	Opravdu?
При распределении мне первому предложили поехать в Дальнегорск. Я отказался, Юрка поехал.	Práci v Dalnogorsku nabídli nejprve mně. Já jsem ji odmítl, Jurka ji vzal.
- Зачем свет?	Proč rozsvěcuješ?
- Хочу тебя лучше разглядеть.	Abych na tebe lépe viděla.
Почему ты со мной никогда серьезно не разговариваешь?	Proč se mnou nikdy nemluvíš vážně?
Терпеть не могу серьезных разговоров.	Nesnáším vážné rozhovory.
А, может, просто боишься?	Nesnášíš? Možná se jen prostě bojíš?

<p>Когда Юрий приехал в Дальнегорск, там не было ни города, ни заводов, в палатках жили.</p> <p>А ты меня упрекаешь, что я туда не поехал.</p> <p>Представляю, как ты теперь ему завидуешь. -</p> <p>Я завидую Юрке?</p> <p>- Конечно.</p> <p>Интересно! Что у него в жизни хорошего? Вкалывает с утра до ночи. В отпуск в главк приехал. Я живу куда интереснее.</p> <p>Конечно. У тебя, благодаря королеве Марго, есть деньги. У тебя тряпок, больше, чем у модницы. У тебя есть машина. Тебя обожают официанты, и ты ведёшь легкий образ жизни.</p> <p>Да, я не герой нашего времени.</p> <p>И что? Одни ищут подвигов, другие - спокойной жизни. Я принадлежу к последним.</p>	<p>Jurka říkal, že když přijel do Dalnogorsku, nebylo tam ani město, ani fabrika a museli žít ve stanech.</p> <p>A ty mi vyčítáš, že jsem tam nejel?</p> <p>Je mi jasné, jak mu teď závidíš.</p> <p>Já že závidím Jurkovi?</p> <p>Ovšem.</p> <p>Zajímavé.</p> <p>A co je na jeho životě tak skvělého? Dře od rána do večera. V době dovolené musí jít na ústřední výbor.</p> <p>Já mám mnohem zajímavější život. Samozřejmě, díky královně Margot máš peníze. Máš víc hadříků než kdejaká parádnice. Máš auto. Číšníci tě zbožňují a vedeš lehký život.</p> <p>Jistě, nejsem Hrdina naší doby.</p> <p>A co? Jedni usilují o hrdinské činy, druzí o klidný život. A já patřím k těm druhým.</p>
--	--

<p>Талант на котлеты по-киевски променял.</p> <p>Мой талант, на что хочу, на то меняю.</p> <p>Браво! Браво!</p> <p>Почему ты не расскажешь этого Юрию или Ольге?</p> <p>- Может, ты это сделаешь?</p> <p>- Я пока держу нейтралитет. -</p> <p>Вооружённый...</p> <p>- Но я за тебя возьмусь!</p> <p>Нет, это плохо кончится.</p> <p>Придётся Юрку убрать.</p>	<p>Prodal jsi svůj talent za kus sekaný.</p> <p>Se svým talentem si můžu dělat, co chci.</p> <p>Bravo! Bravo!</p> <p>Proč to nepovíš Jurkovi nebo Olze?</p> <p>Třeba to uděláš ty?</p> <p>Zatím držím neutrální pozici.</p> <p>Ozbrojenou neutrální pozici.</p> <p>Ale já si tě vezmu do parády!</p> <p>Ne, tohle špatně dopadne.</p> <p>Musím se Jurky zbavit.</p>
<p>Здрате!</p> <p>Третий день подряд вы оказываетесь у нашего завода после смены.</p> <p>Это тоже случайно?</p> <p>Истории известны не такие странные совпадения.</p> <p>- В институт?</p> <p>- Нет, домой.</p>	<p>Dobrý den! Úžasné!</p> <p>Třetí den za sebou se po směně objevíte před naším závodem.</p> <p>To je taky náhoda?</p> <p>Ani historie nezná takové podivné náhody.</p> <p>Jdete do školy?</p> <p>Ne, jdu domů.</p>

<p>И, кстати, у меня случайно свободный вечер.</p> <p>И у меня тоже. И тоже случайно. А вы смеете не верить в замечательные случайности.</p> <p>Ну почему же.</p> <p>И мы можем очень интересно провести вечер.</p> <p>Отлично.</p> <p>Вы будете помогать мне по хозяйству.</p> <p>Слушаюсь.</p> <p>О, и наш автобус! быстро!</p>	<p>Mimochodem, dnes mám náhodou volný večer.</p> <p>Já také. A také náhodou. A vy si troufáte nevěřit na šťastné náhody.</p> <p>A proč by ne?</p> <p>A můžeme si udělat zajímavý večer.</p> <p>Výborně.</p> <p>Budete mi pomáhat v domácnosti.</p> <p>Souhlasím.</p> <p>Á, náš autobus! Rychle!</p>
<p>Значит, договорились.</p> <p>Вы моя тётя, приехали из Киева. Войдёте через 5 минут после меня. Запомнили?</p> <p>Повторите, пожалуйста, у меня появился склероз.</p> <p>Вы моя тетя, приехали из Киева. Можете сыграть мою тётю?</p> <p>Товарищ Бочкин.</p> <p>Вы знаете, как я к вам отношусь. Я для вас могу сыграть хоть Анну Каренину</p>	<p>Takže, jsme domluvení.</p> <p>Jste moje teta a přijela jste z Kyjeva. Zazvoníte pět minut po mně. Pamatujete si to?</p> <p>Ta moje skleróza, zopakujte to prosím ještě jednou.</p> <p>Jste moje teta, která přijela z Kyjeva. Můžete zahrát moji tetu?</p> <p>Drahý pane Bočkine, vy víte, jak si vás vážím. Můžu pro Vás zahrát dokonce i</p>

<p>не хуже народной артистки. Я ведь была в самодеятельности. Даже пела Снегурочку ... у себя дома.</p> <p>Вот ваши вещи.</p> <p>Мои вещи.</p> <p>Войдете ровно через 5 минут.</p> <p>5 минут.</p> <p>Минуточку. Между прочим, вашей сестры не будет дома? Она, знаете, ко мне относится плохо.</p> <p>Не волнуйтесь, она в это время всегда в институте.</p> <p>С ума сойти, какой вы интересный.</p>	<p>Annun Kareninu stejně dobře jako národní herečka.</p> <p>Vždyť jsem hrála v ochotnickém divadle. Dokonce jsem zpívala Sněhurku... u sebe doma.</p> <p>Tady jsou vaše věci.</p> <p>Moje věci.</p> <p>Vejděte přesně za 5 minut.</p> <p>5 minut.</p> <p>Momentík. Mimochodem, bude vaše sestra doma? Víte, ona mě nemá moc v lásce..</p> <p>Buďte v klidu, v tuto dobu bývá vždy ve škole. Máte ještě nějaké otázky?</p> <p>Neuvěřitelné, jak jste mazaný.</p>
<p>Работникам большой химии, привет!</p> <p>Прости Шурка, ты не будешь возражать, если я задержусь у тебя ещё на пару дней?</p> <p>Живи хоть месяц. Тем более, что в хозяйстве ты незаменимый человек.</p> <p>Юра! Юра, мне нужна картошка! Работать.</p>	<p>Všem soudruhům chemikům nazdar!</p> <p>Promiň Šurko, nebude ti vadit, když se u tebe ještě na pár dní zdržím?</p> <p>Zůstaň si klidně i měsíc. Navíc v domácnosti jsi nenahraditelný.</p> <p>Jurko! Jurko, potřebuji brambory!</p> <p>Práce volá.</p>

<p>А ты почему не в институте?!</p> <p>- У нас отменили семинар.</p> <p>- Почему?</p> <p>- Откуда я знаю. Разве Николай Петрович.</p> <p>- Мне нужно тебе кое-что сказать.</p> <p>Ну чего тебе?</p>	<p>Galko! Jak to, že nejsi ve škole?</p> <p>Zrušili nám seminář.</p> <p>Počkej! Proč?</p> <p>Jak to mám vědět? Asi Nikolaj Petrovič.</p> <p>Musím ti něco říct.</p> <p>Co potřebuješ?</p>
<p>Послушай, Галка. Сейчас сюда придёт наша тётя из Киева. Поняла?</p> <p>- Какая тётя?</p> <p>- Маргарита Ивановна.</p> <p>Для чего ты это затеял?</p> <p>Чтобы выжить Юрку. Ты сама говорила, что тебе с ним неудобно. А если приедет наша тётя, Юрка, как человек деликатный, поймёт, что ему у нас жить негде.</p> <p>- Всё?</p> <p>- Всё.</p> <p>- Прекрасно.</p>	<p>Poslouchej, Galko. Za chvíli k nám přijde naše teta z Kyjeva. Chápeš?</p> <p>Jaká teta?</p> <p>Margarita Ivanovna.</p> <p>Co sis to zase vymyslel?</p> <p>Abych odsud dostal Jurku. Sama jsi říkala, že je ti to nepříjemné. A když přijede naše teta, Jurka, jakožto taktní člověk pochopí, že u nás není místo.</p> <p>Všechno?</p> <p>Všechno.</p> <p>Skvěle.</p>

<p>- Прекрасно.</p> <p>- Ничего из этого не получится. -</p> <p>Почему?</p> <p>Я не хочу.</p> <p>То есть как?</p> <p>Она сию минуту сюда придёт.</p> <p>С чем придёт, с тем и уйдёт. И немедленно прекрати эту дурацкую историю с королевой Маргот, иначе я всё расскажу Юре. Ты меня знаешь.</p> <p>- А что ж теперь делать?</p> <p>- Выкрутишься. Ты всю жизнь выкручиваешься.</p>	<p>Skvěle.</p> <p>Nic z toho ti neprojde.</p> <p>Proč?</p> <p>Prostě nechci.</p> <p>Co to má znamenat?</p> <p>Ona za chvíli přijde.</p> <p>S čím přijde, s tím taky odejde. A okamžitě skoncuji tu pitomou historku s královnou Margot nebo Jurkovi všechno řeknu. Však mě znáš.</p> <p>A co mám teď dělat?</p> <p>Vykrotíš se. Celý život se vykrucuješ</p>
<p>Здравствуйте! Здравствуйте! Я ваша родная тётя. Я приехала из Киева. Я буду у вас жить.</p> <p>- Правильно?</p> <p>- Да. Здравствуйте, дорогая тётя! Какой неожиданный приезд!</p> <p>Здравствуйте!</p> <p>- Это мой товарищ.</p> <p>- Очень приятно. Лебедев.</p>	<p>Dobrý den. Dobrý! Jsem vaše teta. Přijela jsem z Kyjeva. Budu u vás bydlet.</p> <p>Správně?</p> <p>Ano. Dobrý den drahá tetičko. Jaká nečekaná návštěva.</p> <p>Dobrý den.</p> <p>Seznamte se. To je můj přítel.</p> <p>Těší mě. Lebeděv.</p>

<p>И мне тоже.</p> <p>Я их тётя. Я буду у них жить. А где моя родная племянница Галочка? Ах да, её нету дома. Она в институте.</p> <p>Нет, она дома. Галка, к вам приехала тётя.</p> <p>Она дома. Мы так не договаривались.</p> <p>Шура!</p> <p>Вот она моя дорогая племянница Галочка! Неужели это она? Как она выросла! Ай!</p> <p>Какая она нетактичная!</p> <p>А где я у вас тут буду жить?</p> <p>Вы не будете здесь жить!</p> <p>Как это?</p> <p>А вы, дорогая тётя, не у нас будете жить. Вы будете жить... у Гриши. -</p> <p>Какого Гриши?</p> <p>- У вашего другого племянника.</p> <p>Я не хочу у Гриши. У другого... Я хочу у вас, товарищ Бочкин.</p>	<p>Mě také.</p> <p>Jsem jejich teta. Budu u nich bydlet. A kde je moje neteř Galočka? Ach ano, ona není doma. Ona je ve škole.</p> <p>Ne, je doma. Galko, přijela za vámi teta.</p> <p>Ona je doma. Na tom jsme se nedomluvili.</p> <p>Šuro!</p> <p>Tady máme moji drahou neteř.</p> <p>Galočku! Je to opravdu ona? Ta nám vyrostla! Jej!</p> <p>Je nějaká netaktní!</p> <p>A kde budu bydlet?</p> <p>Vy tady bydlet nebudete.</p> <p>Jak to?</p> <p>Drahá teto, nebudete bydlet u nás, budete bydlet u... u Gríši.</p> <p>Jakého Gríši?</p> <p>U vašeho druhého synovce.</p> <p>Nechci bydlet u Gríši. U jiného... Chci bydlet u vás soudruhu Bočkine.</p>
---	---

<p>Называйте меня просто Шурой.</p> <p>Дорогая тётя, у нас негде, у нас нельзя.</p> <p>- Всё отменяется.</p> <p>- Как? А я ещё тетя?</p> <p>- Тётя, но соглашайтесь на Гришу.</p> <p>- Хорошо. Я соглашаюсь на Гришу. Он тоже мой родной племянник. Между прочим.</p> <p>До свидания.</p> <p>Вот и прекрасно.</p> <p>Прекрасно. Тогда не будем терять времени.</p> <p>Как я волновалась, когда играла.</p> <p>Я вас отвезу к нему, отвезу на машине.</p> <p>- Вы видите, какая я артистка?</p> <p>- Вижу.</p> <p>Вы меня домой довезёте?</p> <p>- Я немедленно перееду в гостиницу.</p> <p>- Никуда вы не поедете!</p> <p>Вовик, ради Бога, не забудь: носовые платки - в левом углу, грелка - в правом,</p>	<p>Říkejte mi jenom Šuro.</p> <p>Drahá teto, u nás nemáte kde bydlet.</p> <p>Všechno se ruší.</p> <p>Co? A jsem ještě tetá?</p> <p>Teta, ale, souhlaste s Gríšou.</p> <p>Dobře. Souhlasím s Gríšou. Je to také můj synovec. Jen tak mimochodem.</p> <p>Na shledanou.</p> <p>Tak a hotovo.</p> <p>Hotovo. Takže nebudeme ztrácet čas.</p> <p>Jak jsem se bála, když jsem to hrála.</p> <p>Zavezu vás k němu autem.</p> <p>Vidíte, jaká jsem herečka?</p> <p>Vidím.</p> <p>Zavezete mě domů?</p> <p>Ihned se přestěhuji do hotelu.</p> <p>Nikam nepojedete.</p> <p>Voviku, prosím tě nezapomeň: kapesníky jsou ve spodním levém rohu, termofoř v</p>
--	--

<p>валидол - в верхнем карманчике, пирамидон, аспирин, кодеин и антибиотики - в нижнем. Нитроглицерин здесь.</p>	<p>pravém, validol je ve vrchní kapsičce, pyramidon, aspirin, kodein a antibiotika ve spodní. Tady máš nitroglycerin.</p>
<p>Ты меня так нагрозила лекарствами, словно я еду не от общества по распространению, а от аптекоуправления.</p>	<p>Vybavila jsi mě tolika léky, jako bych neby z distribuční společnosti, ale z farmaceutického průmyslu.</p>
<p>Пожалуйста, не остри. Это не в твоём жанре.</p>	<p>Prosím tě, nebuď jedovatý. To není tvůj styl.</p>
<p>Двухнедельное турне с лекциями - тоже не прогулка при твоём здоровье.</p>	<p>Dvoutýdenní turné s přednáškami – to taky není procházka růžovou zahradou s tvým zdravím.</p>
<p>Ну хорошо. Я записал ряд поручений. Выполни их, пожалуйста.</p>	<p>No dobře. Sepsal jsem několik úkolů. Udělej je, prosím tě.</p>
<p>Взять из чистки костюм. Отнести в починку пылесос. Ты сам не можешь по возвращении?</p>	<p>Vyzvednout oblek z čistírny. Nechat opravit vysavač. To nemůžeš udělat sám, až se vrátíš?</p>
<p>Тебя ни о чём нельзя попросить.</p>	<p>Tebe taky o nic nemůžu požádat.</p>
<p>Почему? Вот тут написано: получить по доверенности деньги. С радостью.</p>	<p>Proč? Třeba tady je napsáno: převzít peníze na základě plné moci. S radostí.</p>
<p>Это естественно. Теперь. Я прошу, требую: никаких дел с этой... Маргаритой Ивановной. Иначе я забираю доверенность.</p>	<p>No ovšem. Teď tě prosím, žádám: nezačíněj si nic s tou... Margaritou Ivanovnou. Jinak si tu plnou moc беру.</p>

<p>- Вовик! Ты меня лю?</p> <p>- Лю, лю. Посидим перед дорожкой.</p> <p>Не успел с Оленькой попрощаться.</p> <p>Ей не до нас: 5 дней непрерывный роман.</p> <p>Не мешало бы нам познакомиться с этим человеком.</p> <p>Мне так хотелось бы, чтоб ей хоть раз повезло. Правда, он от неё без ума.</p> <p>А она?</p> <p>Ты ещё спрашиваешь. Талантливый и холостой. Эти качества редко сочетаются в одном человеке.</p> <p>- Во мне это было.</p> <p>- Вовик.</p>	<p>Voviku! Miluješ mě?</p> <p>Milu? Ju! Posedíme ještě před cestou.</p> <p>Nestihl jsem se rozloučit s Olinkou.</p> <p>Nemá na nás teď čas, má pětidenní románek.</p> <p>Nebylo by špatné se s tím člověkem seznámit.</p> <p>Byla bych tak ráda, kdyby se jí zadařilo. Skutečně je do ní blázen.</p> <p>A ona?</p> <p>Že se ještě ptáš. Nadaný a svobodný. Takové kvality se zřídka objeví u jednoho člověka.</p> <p>Já takový byl.</p> <p>Voviku.</p>
<p>Извините, что отнимаю время, но, может быть, в порядке исключения вы примите костюм?</p> <p>Я бы рад помочь, но у меня инструкция, согласно которой вещи с</p>	<p>Omlouvám se, že vás ruším, ale můžete mi výjimečně vzít šaty?</p> <p>Velmi rád bych vám pomohl, ale mám pokyny, podle kterých v naší čistírně</p>

<p>такими пятнами мы в чистку не принимаем.</p> <p>Что же мне делать? Я уезжаю, а этот костюм мне очень нужен.</p> <p>Да, я всё понимаю. Это не входит в мои обязанности, но... в виде исключения я бы мог вам дать телефон женщины, которая занимается этим в частном порядке. Она выводит любые пятна.</p> <p>Буду очень благодарна.</p> <p>- Вы понимаете, что это между нами.</p> <p>- Конечно.</p> <p>Вот телефон. Маргарита Ивановна.</p> <p>Маргарита Ивановна. Запомните!</p> <p>Я запомню.</p>	<p>nepřijímáme oblečení s takovými skvrnami.</p> <p>Co mám tedy dělat? Odjíždím a ty šaty opravdu potřebuji.</p> <p>Já vás chápu. Není to má povinnost, ale... výjimečně bych vám mohl dát číslo na jednu ženu, která tohle dělá soukromě.</p> <p>Odstraní jakékoli skvrny.</p> <p>Budu vám velmi vděčná.</p> <p>Chápete, že je to jen mezi námi.</p> <p>Samozřejmě.</p> <p>Tady je číslo. Jmenuje se Margarita Ivanovna.</p> <p>Margarita Ivanovna. Zapamatujte si to.</p> <p>Zapamatuji.</p>
<p>Ты знаешь, я очень рада, что у тебя с твоим учёным развивается всё согласно намеченному плану.</p> <p>Но больше активности.</p> <p>Причём здесь активность?</p>	<p>Víš, jsem moc ráda, že se vztah s tvým vědcem vyvíjí přesně podle plánu.</p> <p>Ale chtělo by to více aktivity.</p> <p>O jaké aktivitě mluvíš?</p> <p>Má přece právo lépe mě poznat, než mě požádá o ruku.</p>

<p>В конце концов, имеет же он право ко мне присмотреться, прежде чем сделать предложение.</p> <p>Имеет, к сожалению.</p> <p>А ты имеешь право показать себя с самой выгодной стороны.</p> <p>Например, сегодня в твоём институте вечер встречи бывших студентов. Почему бы тебе не пойти с Бочкиным?</p> <p>Это ещё зачем?</p> <p>Как зачем? Он увидит, с какими интересными людьми ты знакома.</p> <p>Скажи мне, кто твой друг, и я скажу кто ты.</p> <p>А потом, когда он увидит как много у тебя приятелей, он поймёт, что следует поторопиться.</p> <p>В этом есть рациональное зерно.</p> <p>Милая, у меня этих зёрен полные закрома.</p>	<p>Má, bohužel.</p> <p>A ty máš právo ukázat se v tom nejlepším světle.</p> <p>Tak třeba, dnes bude na tvé škole setkání bývalých studentů.</p> <p>Proč bys tam nemohla jít s Bočkinem?</p> <p>A proč?</p> <p>Jak proč? Uvidí, s jakými zajímavými lidmi se znáš. Řekni mi, kdo je tvůj přítel a já ti řeknu, kdo jsi ty.</p> <p>A když uvidí, kolik máš kolem sebe přátel, pochopí, že by si měl pospíšet.</p> <p>V tom je zrnko pravdy.</p> <p>Drahá, takových zrněk mám plnou sýpku.</p>
<p>Александр Петрович, мы хотим с вами поговорить.</p> <p>- О чём?</p> <p>- О том, как мы обслуживаем клиентов.</p>	<p>Alexandře Petroviči, chtěli bychom si s vámi promluvit.</p> <p>O čem?</p> <p>O tom, jak obsluhujeme zákazníky.</p>

- Опять.	Už zase.
- Опять.	Zase.
Я вижу, вы никогда не оставите меня в покое.	Vidím, že mě nikdy nenecháte na pokoji.
Никогда.	Nikdy.
Ну?	Takže?
Опять жалоба. Мы не хотим, чтобы думали, будто в химчистке работают одни бракоделы и халтурщики.	Další stížnost. Nechceme, aby si mysleli, že v čistírně pracují jenom šmejdi a břídilové.
Инструкции, товарищ Гулькина,	Pokyny, soudružko Gulkinová,
Гульина.	Gulinová,
не я составляю и не мне их отменять.	já nevytvářím a nebudu je ani odvolávat.
Вы загораживаете пути прогрессу. Мы вынуждены будем обратимся в управление.	Bráníte progresu. Budeme nuceny obrátit se na vedení.
- Я подумаю.	Dobrá. Promyslím to.
- Вы уже обещали подумать.	Už jste sliboval, že to promyslíte.
- Я посоветуюсь.	Poradím se.
- И посоветоваться тоже.	To už jste taky sliboval.

<p>Я ещё раз подумаю с кем посоветоваться. А вас попрошу зайти ко мне.</p>	<p>Tak ještě jednou promyslím, s kým se poradím. A vás poprosím, soudružko Gulinová, abyste se za mnou stavila.</p>
<p>Послушайте, Гулина. Садитесь, пожалуйста. Буду с вами откровенен. Вы пришли сюда, чтобы отработать стаж для поступления в институт, так?</p> <p>Продолжайте.</p> <p>Вы находитесь у нас полгода, но я готов дать справку, что вы отработали у нас 2 года, 3 года, даже 10 лет. И можете идти в институт. Благодарности не нужно.</p> <p>Александр Петрович, может быть, некоторые и стараются скорее попасть из института сюда, но я отсюда в институт не тороплюсь.</p> <p>Я хочу работать здесь.</p> <p>Хотя я представляю, как вы хотите от меня избавиться.</p> <p>Нет Гулина, вы себе этого не представляете. Все таки и одному из нас придётся уйти.</p>	<p>Poslouchejte, Gulinová. Posad'te se, prosím. Budu k vám otevřený. Přišla jste sem na stáž, abyste mohla postoupit na vysokou školu, že?</p> <p>Pokračujte.</p> <p>Jste u nás půl roku, ale jsem ochotný vydat vám potvrzení, že jste si u nás odpracovala 2 roky, 3 roky, dokonce i 10 let. A můžete jít na vysokou.</p> <p>Děkovat netřeba.</p> <p>Alexandře Petroviči, někteří se možná snaží dostat se sem ze školy co nejdříve, ale já odsud do školy nepospíchám.</p> <p>Chci pracovat tady.</p> <p>Ačkoliv vím, jak moc se mě chcete zbavit.</p> <p>Ne, Gulinová, to si ani představit nedokážete.</p> <p>A přece bude muset jeden z nás odejít.</p>
<p>Товарищ заведующий. Если это не издевательство, то что это такое?</p>	<p>Soudruhu vedoucí. Jestli tohle není výsměch, tak nevím, co to tedy je.</p> <p>Jeden a půl měsíce jste tady měli oblek.</p>

<p>Полтора месяца вы держали костюм. За это время можно вычистить все костюмы Москвы и области.</p> <p>И что же? Каким он был, таким он и остался.</p> <p>Вы посмотрите на эти пятнищи. Они больше, чем сам пиджак!</p> <p>Зачем преувеличивать? Совсем маленькие пятнышки.</p> <p>- Вы так считаете?</p> <p>- Конечно.</p> <p>Я вас должна предупредить, что из-за этих маленьких пятнышек, у вас могут быть большие неприятности.</p> <p>Вы только меня не пугайте.</p> <p>Не нужно было вашему мужу сажать такие трудно выводимые пятна.</p> <p>Вы собираетесь учить моего мужа, какие ему пятна сажать, какие нет?</p> <p>Вы думаете, если мой муж находится в ответственной командировке, то я сама не знаю, куда жаловаться?</p>	<p>Za takovou dobu se dají vyčistit obleky z celé Moskvy a okolí.</p> <p>A jak to dopadlo? Jaký byl před tím, takový i zůstal.</p> <p>Podívejte se na ty ohromné skvrny. Jsou větší než samotné sako.</p> <p>Proč to zveličujete? Takové malinkaté skvrnky.</p> <p>To si opravdu myslíte?</p> <p>Samozřejmě.</p> <p>Chtěla bych vás upozornit, že kvůli těmto malinkatým skvrnkám, můžete mít velké nepříjemnosti.</p> <p>Jenom mi nevyhrožujte.</p> <p>Tak si váš manžel neměl zašpinit oblek takovými špatně odstranitelnými skvrnami.</p> <p>Chcete učít mého manžela, jak se má zašpinit a jak ne?</p> <p>Myslíte si, že když je můj manžel na služební cestě, že nevím, kam mám jít podat stížnost?</p> <p>Stěžujte si, komu chcete, jen vás žádám, abyste se mnou nemluvila takovým tónem.</p>
--	--

<p>Жалуйтесь кому угодно, только попрошу со мной в таком тоне не разговаривать.</p> <p>Ах вы так?! Не разговаривать?! Вот вы как реагируете на критику снизу?!</p> <p>Вы ещё будете просить у меня прощения.</p> <p>Каким он был, таким он и остался! Безобразия!</p> <p>Это шарашкина фабрика! Химчистка она называется!</p> <p>Заверните! Я знаю, куда мне обратиться.</p>	<p>Tak vy takhle?! Nemluvit takový tónem? Podívejme, jak reagujete na kritiku zdola?!</p> <p>Ještě mě budete prosit o odpuštění.</p> <p>Jaký byl před tím, takový i zůstal. Nehoráznost.</p> <p>To je podvodnická fabrika. A nazývá se čistírnou.</p> <p>Zabalte to. Víím, na koho se obrátit.</p>
<p>Вся надежда на вас. Только почистите поскорей, до приезда мужа.</p> <p>Не беспокойтесь, фирма не подведёт. Костюм будет лучше, чем новый. Какая вы сегодня красавица! Прямо Венера. Фамилию забыла.</p> <p>До свидания.</p> <p>До свидания, дорогая. Чтоб тебя чёрт взял!</p>	<p>Všechny naděje vkládám do vás. Jen to vyčistěte dřív, než se vrátí manžel.</p> <p>Spolehněte se, firma vás nezklame. Oblek bude ještě lepší, než nový, čestné slovo. Dneska vám to opravdu sluší! Přímo jako Venuši. Příjmení jsem zapomněla.</p> <p>Na shledanou.</p> <p>Na shledanou, drahá. K čertu s tebou!</p>
<p>Товарищ Бочкин, как хорошо, что я вас встретила. Я как раз к вам собиралась. Есть срочный заказ.</p>	<p>Soudruhu Bočkine, to jsem ráda, že vás vidím. Zrovna jsem se k vám chystala. Mám pro vás naléhavou zakázku.</p>

Тише! Сколько раз я просил?!	Potichu! Kolikrát jsem vás o to žádal.
- Я тихо.	Jsem potichu.
Срочный заказ.	Naléhavá zakázka.
- Понятно.	Chápu.
- Завтра утром должно быть готово.	Zítra ráno to musí být hotové.
- Садитесь в машину.	Sedněte si.
У вас в этом доме тоже живёт знакомая?	Taky v tomto domě máte nějakou známou?
Знакомая... Тут живёт моя невеста.	Zná mou... Tam bydlí moje nevěsta.
- Что вы говорите. Вы женитесь?	Ale copak, budete se ženit?
- Собираюсь.	Chystám se.
Лучшие люди уходят в мужья.	Nejlepší lidé skončí v manželství.
Знаете, у меня в таком случае что для вас есть? Импортные пелёнки, распашонки, чепчики для близнецов.	Víte, co pro vás mám v takovém případě? Plenky, kojenecké košilky, čepčky pro dvojčata z dovozu.
- Благодарю, но мне ещё рановато.	Děkuji, ale na to je ještě brzo.
- Возьмите на вырост.	Však do toho dorostou.
- Что за костюм нужно почистить?	Jaký oblek potřebujete vyčistit?

<p>- Не говорите. Очень ответственные пятна.</p>	<p>Ani mi nemluvte. Velmi nepříjemné skvrny.</p>
<p>- Масляная краска?</p>	<p>Olejová barva?</p>
<p>- Сейчас. Я не профессор, но, по-моему, кукурузное масло.</p>	<p>Moment, nejsem sice žádný specialista, ale podle mě to je kukuřičný olej.</p>
<p>Кстати, Маргарита Ивановна, мне не нравится, как вы стали распределять доходы нашей фирмы.</p>	<p>Mimochodem, Margarito Ivanovno, moc se mi nelíbí, jak jste začala rozdělovat výnosy naší firmy.</p>
<p>Вы меня раните в самое сердце.</p>	<p>Teď jste mě ranil přímo do srdce.</p>
<p>Вредную для здоровья работу делаю я, а вы только собираете заказы.</p>	<p>Zdraví škodlivou práci dělám já a vy pouze sbíráte zakázky.</p>
<p>Пардон.</p>	<p>Pardon.</p>
<p>Вы работаете тайно, а я рискую открыто.</p>	<p>Vy pracujete tajně, já riskuju veřejně.</p>
<p>Неизвестно, что вреднее для здоровья. Вы газеты читаете, между прочим? На последней странице?</p>	<p>Nevím, co je v dnešní době zdraví škodlivější. A mimochodem čtete noviny? Černou kroniku?</p>
<p>У меня знаете, что для вас есть? Импортный галстук. Но там такое нарисовано, что мне стыдно показывать. Дома посмотрите.</p>	<p>Víte, co pro vás mám? Krvatu z dovozu. Ale je tam takový vzor, až se stydím vám to ukázat. Doma se podíváte.</p>
<p>Спасибо, не нужно. Где вы только их достаёте?</p>	<p>Děkuji, to není potřeba. Kde to pořád berete?</p>

<p>Моя маленькая женская тайна.</p> <p>Ну вот что.</p> <p>Я опаздываю в театр. Я вас высажу вот там.</p>	<p>To je moje malé ženské tajemství.</p> <p>No dobře.</p> <p>Jedu pozdě do divadla. Vysadím vás tady.</p>
	NÁRODNÍ SOUD
<p>Только не здесь! Пожалуйста, немножко дальше.</p>	<p>Jenomne tady. Kousíček dál, prosím.</p>
<p>Вот! Вот здесь она живёт.</p> <p>Тихо, Шурик. Спокойно. Главное - спокойствие.</p> <p>- Здравствуйте.</p> <p>- Здравствуйте. Скажите, я могу видеть... Ой, простите!</p> <p>Теперь вы говорите простите?</p> <p>Я же вас предупреждала, что вы придёте просить прощения.</p> <p>Раздевайтесь.</p> <p>Да, я...</p> <p>Снимите пальто.</p> <p>Стоило мне позвонить начальству, как вы уже здесь. Но я не злопамятна.</p> <p>Проходите.</p> <p>Благодарю вас.</p>	<p>Tak! Tady bydlí. Klid, Šuriku. Hlavně nepanikař.</p> <p>Dobrý den.</p> <p>Dobrý den. Můžu vidět... Promiňte.</p> <p>Teď říkáte, promiňte?</p> <p>Vždyť jsem vás varovala, že mě ještě přijdete prosit o odpuštění.</p> <p>Odložte si.</p> <p>No já...</p> <p>Sundejte si kabát.</p> <p>Musela jsem volat vašim nadřízeným, abyste přišel? Naštěstí nejsem zlomyslná.</p> <p>Pojďte dál.</p> <p>Děkuji.</p>

<p>Но каким образом вы меня отыскали?</p> <p>Кто? Я? Секрет.</p> <p>Понимаю.</p> <p>На квитанции есть мой адрес. И вы пришли, чтоб снова взять в чистку костюм?</p> <p>Да! Совершенно верно.</p> <p>Поздно! Я отдала костюм в руки частного мастера, который в отличие от вас не боится трудно выводимых пятен.</p> <p>И нет таких пятен, товарищ заведующий, которые частники не смогли бы вывести.</p> <p>Пардон.</p> <p>Алло. Нет, Оленька, твой учёный ещё не звонил. Если ты решила не оставаться в парикмахерской, бери такси. Через 5 минут ты будешь здесь.</p> <p>Я тебя познакомлю с заведующим химчисткой.</p> <p>Да, пришёл за костюмом.</p> <p>Представляешь? Сервис на грани фантастики. Приезжай скорей.</p>	<p>Ale jak jste mě našel?</p> <p>Kdo? Já? Tajemství.</p> <p>Chápu.</p> <p>Na stvrzence je moje adresa. A vy jste přišel, abyste mohl znovu vzít můj oblek do čistírny.</p> <p>Ano! Přesně.</p> <p>Už je pozdě. Svěřila jsem ho do rukou opravdového odborníka, který se, na rozdíl od vás, nebojí špatně odstranitelných skvrn.</p> <p>A není takových skvrn, soudruhu vedoucí, které by soukromí podnikatelé nebyli schopni odstranit.</p> <p>Pardon.</p> <p>Haló! Olinko, tvůj vědec ještě nevolal. Pokud nepůjdeš do kadeřnictví, tak si vezmi taxík. Za 5 minut budeš tady.</p> <p>Seznámím tě s vedoucím čistírny.</p> <p>Ano, přišel kvůli obleku.</p> <p>Dokážeš si to představit? Služby na hranici fantazie. Přijed' co nejdříve.</p>
---	--

Ольга!	Olga!
- Куда вы?	Kam jdete?
- Кто? Я? Никуда.	Kdo? Já? Nikam.
- А что вы так покраснели?	Nějak jste zčervenal.
- Вам показалось.	To se vám jen zdá.
Да вы садитесь. Садитесь же!	No tak se posaďte. Sedněte si!
Понимаете, у меня 2 билета в театр. Стало быть, если вы не возражаете...	Víte, mám 2 lístky do divadla. Takže, pokud vám to nevádí...
Вы приглашаете меня в театр? Я? Вас?	Zvete mě do divadla? Já? Vás?
Очень мило. Это тоже входит в обязанности химчистки?	To je milé. To také patří k povinnostem čistírny?
Да нет, что вы! Просто я лично хотел.	Ale to ne! Prostě jsem osobně chtěl...
Вы лично хотите пригласить меня в театр? А я думала от имени химчистки. А почему вы уверены, что я пойду?	Chtěl jste mě osobně pozvat do divadla? A já myslela, že jménem čistírny. Proč se myslíte, že půjdu?
А я совсем не уверен. Я уверен, что не пойдёте.	To sice jsem jistý. Jsem si jistý, že nepůjdete.
А если я пойду, вы будете рады?	A když půjdu, budete rád?
Бесконечно. Только скорее, умоляю.	Nesmírně. Jen prosím rychle.

<p>Мы не опоздаем. Через 3 минуты я буду готова.</p> <p>Между прочим, как вас зовут, товарищ заведующий?</p> <p>Шурик. Александр Петрович.</p> <p>Александр Петрович? Грандиозно.</p>	<p>Nepřijdeme pozdě. Za 3 minuty jsem hotová.</p> <p>Mimochodem, jak se jmenujete, soudruhu vedoucí?</p> <p>Šurik. Alexandr Petrovič.</p> <p>Alexandr Petrovič? Grandiózní.</p>
<p>Потому что в этом столько экспрессии, динамичности, эмоциональной выразительности.</p> <p>- Вы так думаете?</p> <p>- Да.</p> <p>- Ну а как вам понравилась певица?</p> <p>- Мила, но не Жаклин Франсуа.</p> <p>- А вы когда-нибудь слышали Жаклин Франсуа?</p> <p>- Конечно. За кого вы меня принимаете?</p> <p>- Ну и как вам?</p> <p>- Да, но это не Эдит Пиаф.</p> <p>- 15 порций.</p> <p>- Зачем так много?</p>	<p>Protože je tam tolik expresivity, dynamičnosti, emocií.</p> <p>Myslíte si?</p> <p>Ano.</p> <p>A jak se vám líbila zpěvačka?</p> <p>Milá, ale Jacqueline François to není.</p> <p>A vy jste už někdy slyšela Jacqueline François?</p> <p>Samozřejmě. Za koho mě máte?</p> <p>A jak se vám líbila?</p> <p>No ano, ale Édith Piaf to není.</p> <p>15 porcí.</p> <p>Proč tak moc?</p>

- Не себе беру, всей бригаде.	Není to jen pro mě, беру to pro celou skupinu.
- Пожалуйста, берите.	Tak prosím.
Мороженое кончилось.	Zmrzlina už není.
Безобразие. Какой-то культпоход с мороженым.	Nehoráznost. Jacísi výletníci za kulturou se zmrzlinou.
- А может, чашечку кофе?	A co takhle šálek kávy?
- С удовольствием.	S radostí.
Ой, простите! Ради Бога, извините. Мне нужно срочно позвонить по телефону.	Promiňte. Proboha omlouvám se. Musím si hned teď zavolat.
- Ради Бога.	Beze všeho.
- Благодарю вас.	Děkuji vám.
- Я подожду вот там.	Počkám vás tam.
- Вот там. Очень хорошо.	Tam. Skvěle.
- Можно позвонить по вашему телефону?	Mohl bych si půjčit váš telefon?
- Ни в коем случае.	V žádném případě.
Пожалуйста.	Prosím.
	Ne, telefon je pouze ke služebním účelům.

<p>Нет, только для служебного пользования.</p> <p>Благодарю вас.</p> <p>Вы очень любезны.</p> <p>Оленька! Добрый вечер. К сожалению, я задерживаюсь на работе, и поэтому не смогу с вами сегодня встретиться.</p> <p>Ах как жаль.</p> <p>Да у нас в Педагогическом вечер. Встречаются выпускники прошлых лет, а я не поехала.</p> <p>Ждала вашего звонка, думала вы со мной поедете.</p> <p>А что делать? Что делать?</p> <p>Вы знаете, может быть, мы с вами сегодня сможем встретиться после конц... после работы?</p> <p>Договорились!</p> <p>Тогда я сейчас поеду в институт, а вы, как освободитесь, заедете за мной.</p> <p>Хорошо!</p> <p>Буду ждать.</p> <p>Будет ждать.</p> <p>Ждать будет!</p>	<p>Děkuji vám.</p> <p>Jste velmi laskavá.</p> <p>Olinko! Dobrý večer. Bohužel jsem se zdržel v práci, a nemůžu se s vámi sejít.</p> <p>To je škoda.</p> <p>U nás na fakultě je večírek.</p> <p>Setkání absolventů a já jsem tam nejela.</p> <p>Čekala jsem na váš telefon, myslela jsem, že pojedete se mnou.</p> <p>Co budeme dělat? Co dělat?</p> <p>Mohli bychom se sejít po konc... po práci?</p> <p>Jsme domluveni.</p> <p>V tom případě už pojedu do školy, a vy se ke mně přidáte, až skončíte.</p> <p>Dobře.</p> <p>Budu čekat.</p> <p>Bude čekat.</p> <p>Čekat bude.</p>
--	---

Благодарю вас.	Moc vám děkuji.
- Прошу вас.	Prosím.
- Благодарю.	Děkuji.
Что такое? Александр Петрович? Александр Петрович, что с вами?	Co se děje? Alexandře Petroviči? Alexandře Petroviči, co je s vámi?
Ой, шнурки развязались. Простите.	Rozvázaly se mi tkaničky. Promiňte.
Пожалуйста.	Prosím.
Что?	Co?
Я хочу походить с вами наедине.	Chtěl bych se s vámi projít o samotě.
- Да?	Ano?
- Да. Пойдёмте.	Ano, pojďme.
Ради Бога! Александр Петрович! Вы с ума сошли! Это вы называете походить? А я думала, что мы участвуем в скачках с препятствиями.	Pane Bože! Alexandře Petroviči! Zbláznil jste se? Tomu říkáte projít se? Myslela jsem si, že jsme na překážkových závodech.
Простите, Василиса Сергеевна, но с вами я веду себя ужасно глупо.	Odpusťte mi, Vasiliso Sergejevno, ale když jsem s vámi, chovám se jako blázen.
Александр Петрович, неужели вы думаете, что я ничего не понимаю.	Alexandře Petroviči, opravdu si myslíte, že vůbec nic nechápu?
А что вы понимаете?	A co přesně chápete?

<p>Что костюм был только предлогом для прихода ко мне.</p>	<p>Že oblek byl pouze záminkou pro to, abyste ke mně mohl zajít.</p>
<p>С вами бесполезно хитрить. У вас неженский ум.</p>	<p>Je zbytečné před vámi něco skrývat. Rozumíte mužské logice.</p>
<p>Да, я иногда понимаю больше, чем мне хотелось бы понимать. Но вы тоже опасный человек. Вы со многими женщинами знакомитесь подобным образом?</p>	<p>Ano, někdy chápu více, než bych chtěla. Ale vy jste také nebezpečný člověk. Seznamujete se s mnoha ženami podobným způsobem?</p>
<p>Со многими.</p>	<p>S mnohými.</p>
<p>Шура!</p>	<p>Šuro!</p>
<p>Кого я вижу! Познакомьтесь, пожалуйста.</p>	<p>Kohopak to vidím. Seznamte se, prosím.</p>
<p>Здравствуйте.</p>	<p>Dobrý den.</p>
<p>Галя.</p>	<p>Galja.</p>
<p>Василиса Сергеевна.</p>	<p>Vasilisa Sergejevna.</p>
<p>- Очень приятно.</p>	<p>Těší mě.</p>
<p>- Очень приятно.</p>	<p>Těší mě.</p>
<p>- Василиса Сергеевна.</p>	<p>Vasilisa Sergejevna.</p>
<p>- Лебедев.</p>	<p>Vasilisa Sergejevna.</p>

<p>Приятно</p> <p>- Ну как концерт?</p> <p>- Да ничего.</p> <p>Вполне</p> <p>У нас в Дальнегорске такого не увидишь.</p> <p>Вы из Дальнегорска? Моя сестра тоже живёт в Дальнегорске. Вы её случайно не знаете? Ольга Сергеевна Короткова.</p> <p>Ольга Сергеевна...</p> <p>Не знаете? А я думала, что там все знакомы друг с другом.</p> <p>Ну что вы. Дальнегорск - очень большой город.</p> <p>Да?</p> <p>- Юрка, правда большой?</p> <p>- Да.</p> <p>Вполне естественно, что Ольга Сергеевна не знает Юру, ведь она педагог, а Юра химик.</p>	<p>Lebeděv.</p> <p>Těší mě.</p> <p>Jak se vám líbí koncert?</p> <p>Ujde to.</p> <p>Moc.</p> <p>U nás v Dalnogorsku nic takového nevidíš.</p> <p>Vy jste z Dalnogorska? Moje sestra tam žije. Neznáte ji náhodou? Olga Sergejevna Korotkovová.</p> <p>Olga Sergejevna...</p> <p>Neznáte? A já jsem myslela, že tam všichni znají všechny.</p> <p>Ale prosím vás. Dalnogorsk je opravdu velké město.</p> <p>Opravdu?</p> <p>Jurko, je velké, že ano?</p> <p>Ano.</p> <p>Je pochopitelné, že Olga nezná Jurku, je přece učitelka a Jurka chemik.</p>
---	---

<p>Неужели вы химик?</p> <p>Скажите, пожалуйста, а вам не известен химик по фамилии Бочкин?</p> <p>- Бочкин?!</p> <p>- Да, Бочкин. Он научный работник.</p> <p>- Нет, Бочкина он не знает.</p> <p>- Нет.</p> <p>Александр Петрович, а вы не знаете Бочкина?</p> <p>Кто? Я?</p> <p>Впрочем, откуда.</p> <p>Это же совсем не ваш профиль.</p> <p>Нет, совсем не мой профиль. По-моему здесь жарко очень. Дует!</p> <p>- Да нет.</p> <p>Дует!</p> <p>- Да нет.</p>	<p>Skutečně jste chemik?</p> <p>Řekněte mi, prosím vás, neznáte nějakého pana Bočkina?</p> <p>Bočkin?</p> <p>Ano, Bočkin. Je to vědecký pracovník.</p> <p>Ne, Bočkina nezná.</p> <p>Neznám.</p> <p>Alexandře Petroviči, vy náhodou neznáte Bočkina?</p> <p>Kdo? Já?</p> <p>Vlastně odkud.</p> <p>To není váš obor.</p> <p>Ne, vůbec to není moje parketa. Podle mě je tady moc dusno.</p> <p>Ale co.</p> <p>Fouká.</p> <p>Ale ne.</p>
---	---

<p>- По-моему, уже антракт кончился. Простите. В следующем антракте встретимся.</p> <p>Вы с ума сошли!</p> <p>- Галя!</p> <p>- Да.</p> <p>Объясните, что происходит.</p> <p>Давайте договоримся. Вы никогда не будете спрашивать о брате.</p>	<p>Podle mě už končí přestávka. Promiňte. Potkáme se o další přestávce.</p> <p>Zbláznil jste se?</p> <p>Galjo!</p> <p>Ano?</p> <p>Vysvětlíte mi, co se to tu děje.</p> <p>Domluvíme se. Nikdy se mě nebudete vyptávat na mého bratra.</p>
<p>Надо было давно рассказать Ольге всю правду. И не был бы сегодня в таком дурацком положении. Как я ей теперь всё объясню? А вот так и объясню!</p> <p>И кто знает. Может быть, завтра окончится моя холостая жизнь.</p> <p>Невероятно, но факт.</p>	<p>Už dávno jsem měl říct Olze pravdu. A nebyl bych dnes v takové pitomé situaci. Jak jí to teď všechno vysvětlím? No nějak jí to vysvětlím. A kdo ví. Možná, že zítra skončí můj mládenecký život. Neuvěřitelné, ale reálné.</p>
<p>Когда приходит точно в срок экзаменов пора, мы говорим тогда, дружок, ни пуха, ни пера. Чтоб на период сессии, носы мы не повесили - ни пуха, ни пуха, ни пуха, ни пера!</p>	<p>Když opět nadejde zkoušek čas Přejem si s přáteli: „No tak zlom vaz“, Propadnout nesmíme, zvládnem to zas.</p> <p>Hodně štěstí! Hodně štěstí! Hodně štěstí! A držím pěsti!</p>
<p>Нас курами и утками не кормят повара. Мы заняты науками с утра и до утра.</p>	<p>Na jídlo není čas, krmí nás vtípnou kaší,</p>

<p>И чтобы не проспять рассвет, у нас в подушках вовсе нет - ни пуха, ни пуха, ни пуха, ни пера!</p>	<p>učit se celý den, má být zábavou naší, už od svítání nás studium straší. Hodně štěstí! Hodně štěstí! Hodně štěstí! A držím pěsti!</p>
<p>Студенты весело живут, дружить мы мастера. Мы будем помнить институт и споры до утра. Не пробегут аллюром, друг, и вместо шевелюры вдруг - ни пуха, ни пуха, ни пуха, ни пера!</p>	<p>Studenti žijí vesele, co víc byste chtěli? pojd'me vzpomínat na školu, studentský život je skvělý. a zkoušky nakonec utečou, i když ne tak rychle jak bychom chtěli. Hodně štěstí! Hodně štěstí! Hodně štěstí! A držím pěsti!</p>
<p>Друзья мы не случайные, сдружились не вчера. Когда ж придёт печальная прощания пора, то вместо "до свидания" мы скажем на прощание - ни пуха, ни пуха, ни пуха, ни пера!</p>	<p>sme nerozluční přátelé, známe se mnoho let, když přichází čas loučení, nechceme posmutnět, místo toho se těšíme, až vrátíme se k sobě zpět.</p>

	<p>Hodně štěstí!</p> <p>Hodně štěstí!</p> <p>Hodně štěstí!</p> <p>A držím pěsti</p>
<p>А потом поступил в аспирантуру. Сейчас заканчиваю. Имею троих детей.</p> <p>Нам всё ясно. Садись, Вадик Минеев.</p> <p>- Боря Морозов.</p> <p>- Я!</p> <p>Выйдешь из аудитории! Толя Вакула!</p> <p>А ещё работаешь зав. учебной частью!</p> <p>- Скажи нам, Боря, где ты живёшь? -</p> <p>В Туле.</p> <p>- А что там делаешь?</p> <p>- Преподаю литературу.</p> <p>Таня Левченко.</p> <p>А я не Левченко, я теперь Савченко.</p> <p>А где ты живёшь? Выйди к доске и укажи на карте этот город.</p>	<p>A potom jsem pokračoval na doktorát. Nyní jej dokončuji. Mám tři děti.</p> <p>Rozumíme. Posad' se, Vadiku Minějeve. Borja Morozov.</p> <p>Já!</p> <p>Opusť třídu! Toljo Vakulo!</p> <p>A ještě k tomu pracuješ jako vedoucí studijního oddělení.</p> <p>Řekni nám Borjo, kde bydlíš?</p> <p>V Tule.</p> <p>A co tam děláš?</p> <p>Učím literaturu na střední škole.</p> <p>Tanja Levčenková.</p> <p>Já už nejsem Levčenková, teď jsem Savčenková.</p> <p>Kde bydlíš? Pojd' k tabuli a ukaž nám to na mapě.</p>

Я бы показала, но этого города ещё нет на карте.	Ráda bych vám to ukázala, ale naše město ještě není na mapě.
Оля Короткова.	Olja Korotkovová.
Я работаю в Дальнегорске. Преподаю литературу.	Pracuji v Dalnogorsku. Učím literaturu.
- И тебе нравится?	Líbí se ti tato práce?
- Очень. Я считаю профессию педагога самой интересной, и счастлива, что посвятила жизнь этому благородному занятию.	Moc. Pro mě je profese pedagoga tou nejzajímavější a jsem šťastná, že jsem zasvětila život takovému ušlechtilému zaměstnání.
Что тебе, Маша?	Co je, Mášo?
Можно выйти?	Mohla bych odejít?
Почему ты хочешь выйти?	Proč chceš odejít?
Меня муж зовёт.	Volá mě manžel.
- Что ты пришёл?	Proč jsi tady?
- Плачет. Кормить пора.	Pláče. Potřebuje nakrmit.
Подождать не могли?	Nemohli jste počkat?
Перемена. Большая перемена.	Přestávka. Velká přestávka.
Этот высокий, в очках, преподаёт в университете, пишет учебники.	Ten vysoký v brýlích přednáší na univerzitě, píše učebnice.

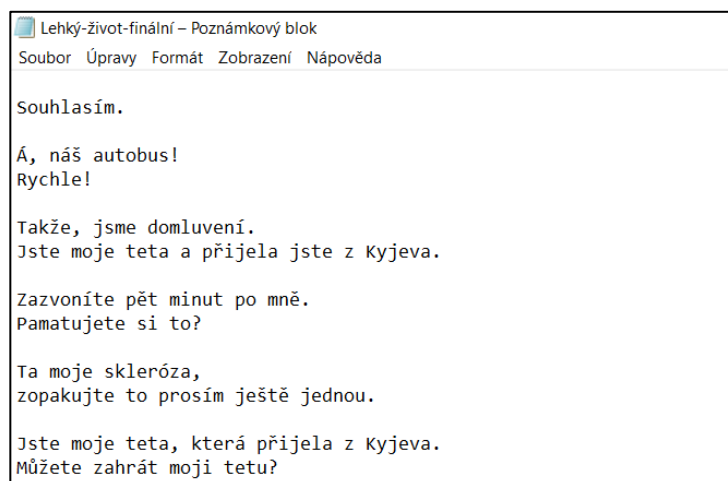
А это Вадик. Он оканчивает аспирантуру. У него трое детей!	A to je Vadik. Dodělavá si doktorát. Má tři děti!
А это Миша Сергеев. Он стал писателем.	A to je Miša Sergejev. Je z něj spisovatel. Pojd'te sem.
Идите сюда. Видите, девушка дирижирует? Она защитила диссертацию и уехала на Чукотку. Представляете?	Vidíte tu slečnu, která diriguje? Obhájila disertační práci a odjela na Čukotku. Dokážete si to představit?
Оль, кто это?	Oljo, kdo je to?
Мой жених. Очень талантливый учёный.	Můj ženich. Velmi talentovaný vědec.
Шура, познакомьтесь, пожалуйста.	Šuro, seznamte se, prosím.
- Шурик... Александр Бочкин.	Šurik... Alexandr Bočkin.
- Таня.	Táňa.
Иван Сергеевич приехал! Это мой самый любимый профессор. Пойдёмте, я вас познакомлю?	Přijel Ivan Sergejevič! To byl můj nejoblíbenější profesor. Pojd'te, seznámím vás.
Пойдёмте.	Pojd'me.
Здравствуйте!	Dobrý den!

5 KOMENTÁŘ K PŘEKLADU FILMU

V předchozí kapitole jsme ukázali překlad tak, jak by vypadal, kdybychom jej používali jen jako psaný překlad. Pro naše účely jsme ale museli provést ještě určité úpravy, jelikož by se nám texty nevešly na plátno. Podle doporučení Otakara Jíchy bychom neměli překročit dva řádky a 45 znaků na řádek na obraz. Oba řádky by přitom měly být zhruba stejně dlouhé, ale pokud je ve větě čárka nebo jiný prostředek, je vhodné zalomit

text za ním.⁵² Museli jsme tedy text krátit, ale bez toho, aniž bychom diváka připravili o podstatné významy textu. Někdy jsem namísto krácení mohli použít i výraz synonymní nebo antonymní.

Konečný text pro filmové plátno jsme museli dále upravovat a zpracovávat v poznámkovém bloku, protože je to soubor, se kterým je kompatibilní titulkovací program v hodonínském kině. Vypadá takto:

Obr. 2: Zpracování konečných titulků na plátno.

Na ukázce z poznámkového bloku můžeme vidět dodržování formátu titulkování pro filmové plátno.

5.1.1 PŘEKLADATELSKÉ TRANSFORMACE

V této části naší práce ukážeme různé druhy překladatelských transformací, ke kterým došlo při překladu našeho filmu.

Při překladu jsme použili lexikální, gramatické a lexikálně-gramatické transformace.

Lexikální transformace

„Tyto transformace se vztahují k vnitřnímu obsahu překládaného textu, tj. k pojmům, významům jazykových jednotek.“⁵³

⁵²<https://forum.khanovaskola.cz/t/stylisticka-pravidla-titulkovani/484>. [online] [cit. 27-02-2019].

⁵³ ŽVÁČEK, D. (1995): Kapitoly z teorie překladu <<I=01>>: (Odb. překl.). 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. 51 s. ISBN 80-7067-489-X.

Transkripce

Прости Шурка,	Promiň Šurko,
---------------	---------------

Transliterace

Маргот	Margot
--------	--------

Konkretizace

В отпуск в главк приехал.	V době dovolené musí jít na ústřední výbor.
И что? Одни ищут подвигов, другие - спокойной жизни.	A co? Jedni usilují o hrdinské činy, druzí o klidný život.
Значит, договорились. Вы моя тётя, приехали из Киева. Войдёте через 5 минут после меня.	Takže, jsme domluvení. Jste moje teta a přijela jste z Kyjeva. Zazvoníte pět minut po mně.
Она, знаете, ко мне относится плохо.	Víte, ona mě nemá moc v lásce.

Generalizace

Да у нас в Педагогическом вечер.	U nás na fakultě je večírek.
---	-------------------------------------

Gramatické transformace

V této metodě, tzv. *vlastním transformu* se jedná o změnu dané věty ve větu jinou, přičemž zůstává zachována stejná lexikální náplň. Nepochází ke změně lexikálního obsahu, nýbrž pouze k přeměně syntaktické, kdy se mění jenom mluvnická kategorie.⁵⁴

Multuverbizace

Я ведь была в самодеятельности .	Vždyť jsem hrála v ochotnickém divadle .
---	---

⁵⁴ ŽVÁČEK, D.: Úvod do teorie překladu. Olomouc 1998, 51 s. ISBN 80-7067-814-3. S. 42.

Ты меня так нагрозила лекарствами, словно я еду не от общества по распространению, а от аптекоуправления.	Vybavila jsi mě tolika léky, jako bych neby z distribuční společnosti, ale z farmaceutického průmyslu.
Вот тут написано: получить по доверенности деньги.	Třeba tady je napsáno: převzít peníze na základě plné moci.

Univerbizace

Здравствуйте!	Dobrý den.
А где моя родная племянница Галочка?	A kde je moje neteř Galočka?
Ты меня так нагрозила лекарствами, словно я еду не от общества по распространению , а от аптекоуправления.	Vybavila jsi mě tolika léky, jako bych neby z distribuční společnosti , ale z farmaceutického průmyslu.
Вы посмотрите на эти пятницы.	Podívejte se na ty ohromné skvrny.

Záměna slovosledu

Что-то он у нас загостился. Не думал, что он так долго задержится.	Nějak se u nás zabydlel. Nemyslel jsem si, že se u nás zdrží tak dlouho.
При распределении мне первому предложили поехать в Дальнегорск. Я отказался, Юрка поехал.	Práci v Dalnogorsku nabídli nejprve mně. Já jsem ji odmítl, Jurka ji vzal.
Это шарашкина фабрика! Химчистка она называется!	To je podvodnická fabrika. A nazývá se čistírnou.

Záměna slovních druhů

Благодарности не нужно.	Děkovat netřeba	Podstatné jméno zaměníme slovesem
-------------------------	-----------------	--------------------------------------

Вся надежда на вас. Только почистите поскорей, до приезда мужа.	Všechny naděje vkládám do vás. Jen to vyčistěte dřív, než se vrátí manžel.	Podstatné jméno zaměníme slovesem
Невероятно, но факт.	Neuvěřitelné, ale reálné.	Podstatné jméno zaměníme přídavným jménem

Záměna větných členů

Импортные пелёнки, распашонки, чепчики для близнецов	Plenky, kojenecké košilky, čepčky pro dvojčata z dovozu.	Přívlastek shodný zaměníme přívlastkem neshodným
--	--	--

Záměna slovních tvarů

Да, у тебя очень талантливый брат. И Юрка своей работой обязан лично мне.	Ano, máš velmi talentovaného bratra. A Jurka za svou práci vděčí především mně.	7. pád zaměníme 4. pádem
Терпеть не могу серьезных разговоров.	Nesnáším vážné rozhovory.	2. pád zaměníme 4. pádem
Опять воспитываешь? Юрий говорит , что ты в институте подавал надежды?	Zase mě vychováváš? Jurka řikal , žes měl na univerzitě dobré výsledky.	Пřítomný čas zaměníme minulým časem

Kompresa x dekompresa

При переводе с русского до češtiny je častější využití dekomprese.

Не нужно было вашему мужу сажать такие трудно выводимые пятна.	Tak si váš manžel neměl zašpinit oblek takovými špatně odstranitelnými skvrnami.	dekomprese příčestí
---	---	---------------------

Záměna gramatického statusu větných konstrukcí

не я составляю и не мне их отменять.	já nevytvářím a nebudu je ani odvolávat.	Trpný rod zaměníme činným
--------------------------------------	--	---------------------------

Sloučení x rozčlenění vět

Конечно. У тебя, благодаря королеве Марго, есть деньги.	Samozřejmě, díky královně Margot máš peníze.	Sloučení vět
Товарищ Бочкин. Вы знаете, как я к вам отношусь.	Drahý pane Bočkine, vy víte, jak si vás vážím.	Sloučení vět

Lexikálně-gramatické transformace

Při použití tohoto typu transformace se mění slovní zásoba a syntaktická struktura ve větě.

Antonymický překlad

Истории известны не такие странные совпадения.	Ani historie nezná takové podivné náhody.
Я для вас могу сыграть хоть Анну Каренину не хуже народной артистки.	Můžu pro Vás zahrát dokonce i Annu Kareninu stejně dobře jako národní herečka.
Не беспокойтесь , фирма не подведёт.	Spolehněte se , firma vás nezklame.

Explikace (opisný překlad)

Но я за тебя возьмусь!	Ale já sit tě vezmu do parády!
Двухнедельное турне с лекциями - тоже не прогулка при твоём здоровье.	Dvoutýdenní turné s přednáškami – to taky není procházka růžovou zahradou s tvým zdravím.

Rozšíření x zúžení informačního základu

Да, мне неудобно, да и тебе тоже.	Není mi to příjemné, a tobě by taky nemělo .	rozšíření
Ещё бы. Я только и жду, когда он начнёт о тебе расспрашивать. - А что я отвечу?	А jak by mohlo? Jen čekám, kdy se na tebe začne zase vypyávat. Co mu odpovím?	rozšíření
При распределении мне первому предложили поехать в Дальнегорск. Я отказался, Юрка поехал.	Práci v Dalnogorsku nabídli nejprve mně. Já jsem ji odmítl, Jurka ji vzal.	zúžení
У тебя тряпок, больше, чем у модницы.	Máš víc hadříků než kdejaká parádnice .	rozšíření

5.2 Fráze a aforismy ve filmu a jejich překlad

Лучшие люди уходят в мужья.	Nejlepší lidé skončí v manželství.
-----------------------------	------------------------------------

Zde jde o to, že se srovnává manželství se smrtí muže, který se oženil. Protože existuje tento obrat „Лучшие люди уходят в мир иной“ – což znamená, že Bůh k sobě nejdříve povolává ty nejlepší lidi.

Я представляю, как Вы хотите от меня избавиться. Нет, Гулина, Вы себе этого не представляете.	Ačkoliv vím, jak moc se mě chcete zbavit. Ne, Gulinová, to si ani představit nedokážete.
--	---

V tomto případě jsme mohli použít doslovný překlad. V ruské společnosti je tato fráze velmi známá a hojně využívaná.

С чем придёт, с тем и уйдёт.	S čím přijde, s tím taky odejde.
------------------------------	----------------------------------

Hojně využívaná fráze. Mohli jsme přeložit doslovně.

Посидим перед дорожкой.	Posedíme ještě před cestou.
-------------------------	-----------------------------

Tuto frázi používají Rusové před tím, než se vydávají na cestu. My jsme ji museli přeložit doslovně, protože s ničím podobným se v naší společnosti nesetkáváme a žádný jiný překlad by neměl význam.

Талантливый и холостой! Эти качества редко сочетаются в одном человеке.	Nadaný a svobodný. Takové kvality se zřídka objeví u jednoho člověka.
---	---

Opět jsme mohli pro překlad známé fráze použít doslovný překlad.

А ты имеешь право показать себя с самой выгодной стороны .	A ty máš právo ukázat se v tom nejlepším světle .
---	--

Přeložili jsme sousloví souslovím, které je pro naši společnost typičtější.

5.3 Problematická místa při překladu

Při překladu mezi dvěma jazykovými systémy se často setkáváme s problematikou neekvivalentnosti, s tím, že jsou v textu místa, která nelze přeložit doslovně, protože by ztratila význam. Jsou to skutečnosti, které nejčastěji vycházejí z reálií a kultury národa.

В этом есть рациональное зерно. Милая, у меня этих зёрен полные закрома.	V tom je zrnko pravdy. Drahá, takových zrněk mám plnou sýpku.
---	--

Překlad sám o sobě zde složitý nebyl. Museli jsme pouze zaměnit slovíčko a větný člen, aby to bylo čtenáře přijatelnější. V ruském kontextu se toto spojení používá častěji.

Опять жалоба. Мы не хотим, чтобы думали, будто в химчистке работают одни бракоделы и халтурщики .	Další stížnost. Nechceme, aby si mysleli, že v čistírně pracují jenom šmejdi a břídilové .
--	---

V tomto případě je důležité upozornit na problematiku překladu ostřejších výrazů. Překlad vyplývá z toho, jakou expresivitu překladatel cítí. My jsme si nechali poradit od rodilé mluvčí.

Это шарашкина фабрика! Химчистка она называется!	To je podvodnická fabrika. A nazývá se čistírnou.
---	--

Slovo *шарашкина* jsme ve slovníku nenašli. Museli jsme tedy překládat podle kontextu a s radou rodilé mluvčí.

Вы газеты читаете, между прочим? На последней странице?	A mimochodem čtete noviny? Černou kroniku?
--	---

Zde jsme museli zvolit úplně jiný překlad, jelikož doslovným překladem bychom ochudili text. V ruských novinách jsme se na poslední stránce mohli dříve setkat se stránkou, která v českém kontextu odpovídá *černé kronice*.

Безобразие. Какой-то культпоход с мороженым.	Nehoráznost. Jacísi výletníci za kulturou se zmrzlinou.
---	--

Samotné slovo *культпоход* má podle *gramota.ru* význam kolektivní návštěvy divadla, muzea apod.⁵⁵ tomuto výrazu v češtině neodpovídá jiný výraz, proto jsme jej museli pro pochopení čtenáře opsat.

С вами бесполезно хитрить. У вас неженский ум .	Je zbytečné před vámi něco skrývat. Rozumíte mužské logice .
---	--

Zde jsme pro překlad museli sáhnout k antonymickému překladu a také v podstatě ruský výraz opsat, protože synonymum v českém prostředí nenajdeme.

Зачем свет? Хочу тебя лучше разглядеть.	Proč rozsvěcuješ? A bych na tebe lépe viděla.
---	---

Abychom přidali na expresivitu, kterou jsme v jiné části zase snížili, použili jsme velmi známou frázi z pohádky.

5.3.1 Překlad reálií

Film je z roku 1964, proto se i v něm setkáváme se sovětskými reáliemi, které se týkají například názvů organizací, funkcí apod. Podle Z. Vychodilové jsou reálie: „*charakteristické materiální či duchovní prvky kultury daného národa, národnosti či společnosti*“.⁵⁶ Podle D. Knittlové by se měl překladatel řídit takzvanými „*předpokládanými znalostmi u předpokládaného okruhu čtenářů*“.⁵⁷

Překladatel může pro překlad reálií použít například:

⁵⁵

<http://gramota.ru/slovari/dic/?lop=x&bts=x&ro=x&zar=x&ag=x&ab=x&sin=x&lv=x&az=x&pe=x&word=%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%BF%D0%BE%D1%85%D0%BE%D0%B4>, [cit. 04-03-2019].

⁵⁶ VYCHODILOVÁ, Zdeňka. Введение в теорию перевода для русистов. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. 1. vyd. 83 s. ISBN 978-80-244-3417-9. S. 58.

⁵⁷ KNITTLOVÁ, Dagmar a kol. Překlad a překládání. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 292 s. ISBN 978-80-244-2428-6. S. 268.

Analogii

Tedy to, že pojem výchozího textu nahradíme pojmem se známou či podobnou skutečností tak, aby mu divák v cílovém jazyce porozuměl.

НАРОДНЫЙ СУД	NÁRODNÍ SOUD
Вкалывает с утра до ночи. В отпуск в главк приехал.	V době dovolené musí jít na ústřední výbor .

5.3.2 Překlad písně

Existuje několik předpokladů pro to, aby byl překlad písňových textů úspěšný. Podle J. Åkerströmové jsou důležité dobré asociační schopnosti, také rozsáhlá slovní zásoba a vlohy hrát si se slovy. Avšak tyto vlohy by měl mít každý překladatel, bez ohledu na to, jaký druh textu, žánr nebo útvar překládá.⁵⁸

Podle J. Vymětala by měl mít překladatel písní a básní také smysl pro rytmus. Nejlépe by se mělo jednat o hudebníka, protože ten je schopný se vcítit do hudby a slyšet její modulace.⁵⁹

Когда приходит точно в срок экзаменов пора, мы говорим тогда, дружок, ни пуха, ни пера. Чтоб на период сессии, носы мы не повесили - ни пуха, ни пуха, ни пуха, ни пера!	Když opět nadejde zkoušek čas Přejem si s přáteli: „No tak zlom vaz“, Propadnout nesmíme, zvládnem to zas. Hodně štěstí! Hodně štěstí! Hodně štěstí! A držím pěsti!
Нас курами и утками не кормят повара. Мы заняты науками с утра и до утра. И чтобы не проспать рассвет, у нас в подушках вовсе нет	Na jídlo není čas, krmí nás vtipnou kaší, učit se celý den, má být zábavou naší, už od svítání

⁵⁸ ÅKERSTRÖM, Johanna, 2009. A Study of the Translation of the Three Musicals by Benny Andersson and Björn Ulvaeus [online]. Bakalářská práce. Södertörns högskola. Institutionen för kultur och kommunikation. Södertörn University. Vedoucí práce Harriet SHARP. [cit. 06.03.2019]. Dostupné z: <http://www.essays.se/essay/4fb87da235/>. Přeloženo: Kateřina Martinková.

⁵⁹ VYMĚTAL, Josef, 1957. Hudební překlady. In: LEVÝ, Jiří. České teorie překladu. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, s. 494-534.

<p>- ни пуха, ни пуха, ни пуха, ни пера!</p>	<p>nás studium straší.</p> <p>Hodně štěstí! Hodně štěstí! Hodně štěstí! A držím pěsti!</p>
<p>Студенты весело живут, дружить мы мастера. Мы будем помнить институт и споры до утра.</p> <p>Не пробегут аллюром, друг, и вместо шевелюры вдруг</p> <p>- ни пуха, ни пуха, ни пуха, ни пера!</p>	<p>Studenti žijí vesele, co víc byste chtěli?</p> <p>pojd'me vzpomínat na školu, studentský život je skvělý.</p> <p>a zkoušky nakonec utečou, i když ne tak rychle jak bychom chtěli.</p> <p>Hodně štěstí! Hodně štěstí! Hodně štěstí! A držím pěsti!</p>
<p>Друзья мы не случайные, сдружились не вчера. Когда ж придёт печальная прощания пора,</p> <p>то вместо "до свидания" мы скажем на прощание</p> <p>- ни пуха, ни пуха, ни пуха, ни пера!</p>	<p>Jsme nerozluční přátelé, známe se mnoho let,</p> <p>když přichází čas loučení, nechceme posmutnět,</p> <p>místo toho se těšíme, až vrátíme se k sobě zpět.</p> <p>Hodně štěstí! Hodně štěstí! Hodně štěstí! A držím pěsti!</p>

ZÁVĚR

Tématem této diplomové práce byl překlad filmu a zpracování filmových titulků. Výchozím zdrojem pro překlad a zpracování titulků byl film *Lehký život*, v ruštině má film název *Легкая жизнь*. Film byl natočen roku 1964 a naráží na tehdejší socialistickou společnost. Prostřednictvím satiry upozorňuje diváka na společnost tehdejší doby.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretickou část jsme dále rozdělili do několika kapitol. V praktické části jsme pracovali především s překládanými titulky.

Na začátku diplomové práce pro nás bylo důležité seznámit se s teorií audiovizuálního překladu, který jsme definovali pomocí mezinárodní normy ISO 15706-1:2002. Zjistili jsme, že specialisté v oboru vydělují více než deset tipů audiovizuálního překladu.

V další kapitole jsme se věnovali otázce samotné kinematografie a jazyku kinematografie s oporou v díle filmového teoretika S. A. Fillipova.

Důležitou součástí naší práce tvořila také kapitola, ve které jsme se zabývali teorií překladu v rámci translologie. Zabývali jsme se různými přístupy k překládání. V této kapitole jsme pracovali s publikacemi Dagmar Knittlové nebo Jiřího Levého.

V kapitole teorie překladu jsme se také věnovali kritériím překladu, jejichž dodržování vede k tomu, že nedojde k deformaci cílového jazyka. V této části jsme pracovali s publikací Dagmar Knittlové.

V teoretické části nás také zajímala otázka audiovizuálního překladu ve světě. Nejvíce jsme se věnovali statistice v evropských zemích. V diplomové práci jsme použili barevný obrázek mapy zemí využívajících dabing či titulky. V dané kapitole jsme čerpali z prací Pilar Orero nebo Agnieszki Szarkowske. Z ruských teoretiků jsme využili publikace R. A. Matasova nebo S. A. Kuzmičeva. Část této kapitoly jsme také věnovali audiovizuálnímu překladu východních a středoevropských zemí evropského teritoria, zajímalo nás především Rusko, Polsko, Bělorusko, Ukrajina, a také Česká republika.

Dále jsme definovali termín titulek a krátce se věnovali i filmovému dabingu.

Větší část naší diplomové práce tvořila kapitola věnovaná teorii titulkování, která pro nás byla klíčová při tvorbě vlastních titulků. Uvedli jsme kladné i záporné stránky titulkování a titulkování jsme rozdělili na tři typy prvků diskursu.

Nemalou část práce jsme věnovali charakteristice překládaného filmu a *Semináři ruského filmu* v Hodoníně, pro který jsme filmové titulky zpracovávali a kde jsme posléze film s titulky promítali.

V další kapitole jsme uvedli proces vytváření titulků a proces překládání filmu. Nejprve jsme film museli vybrat a připravit dialogovou listinu tak, abychom s ní mohli dále pracovat při překladu. Uvedli jsme také některé titulkářské univerzálie, se kterými se překladatel v této oblasti může setkat.

Praktickou část tvoří samotný překlad filmu a komentář k jednotlivým překladatelským řešením. Uvedli jsme příklady překladatelských transformací, ke kterým při překladu došlo – lexikálních, gramatických a lexikálně-gramatických transformací. Dále jsme upozornili na problematická místa překladu, jako byl překlad reálií nebo překlad písň.

V práci jsme uvedli také ukázkou souboru, ve kterém jsme zpracovávali konečnou verzi titulků promítaných na filmové plátno.

Součástí diplomové práce je originál dialogové listiny a její český překlad.

РЕЗЮМЕ

В нашей дипломной работе под названием *Проблематика перевода кинофильмов*, мы исследовали проблему субтитрования.

В XIX веке мы ежедневно сталкиваемся с аудиовизуальными средствами и новыми технологиями в разных сферах деятельности: обучение, рабочая обстановка, повседневная жизнь, развлечения, и это обуславливает востребованность аудиовизуального перевода. Аудиовизуальный перевод – это перевод не только фильмов, но также рекламы, компьютерных игр, произведений искусства и т. п.

Из использованных источников мы узнали, что аудиовизуальный материал можно переводить разными способами: например, субтитры, дублирование или закадровый перевод. В нашей работе большее значение уделялось субтитрам.

Работа делится на теоретическую и практическую части. Мы разделили теоретическую часть на несколько глав. В практической части мы работали в основном с переведенными субтитрами.

В работе исследовалась теория аудиовизуального перевода. Аудиовизуальный перевод имеет международную норму ISO 15706-1:2002. Эта норма может определяться как: *произведение, состоящее из зафиксированной серии связанных между собой изображений (с сопровождением или без сопровождения звуком) и предназначенное для зрительного и слухового (в случае сопровождения звуком) восприятия с помощью соответствующих технических устройств.*⁶⁰

Толковый переводческий словарь определяет аудиовизуальный перевод как самую современную отрасль перевода. Он также выступает синонимом киноперевода или мультимедиального перевода. В этой главе мы затронули еще два понятия, которые описывает российский теоретик С.А. Филлипов: *кинематограф и язык кинематографии*.

⁶⁰

https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%83%D0%B4%D0%B8%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B5_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5

Еще одним открытием в работе было то, что специалисты выделяют более десяти типов аудиовизуального перевода.

Следующая глава была посвящена теории перевода в рамках транслатологии. Существуют два подхода к переводу. До второй половины 20-го века переводы художественной литературы рассматривались в основном как литературно-эстетический вопрос, но со второй половины 20-го века мы к этим переводам подходим с лингвистической точки зрения. Эти подходы иногда переплетаются или идут параллельно, или сталкиваются друг с другом. В результате, однако, они постепенно прислушиваются к прагматическому аспекту. Самым важным навыком современного переводчика является умение преодолевать межкультурные барьеры, который важен во всех языковых уровнях. Переводчик сталкивается также с проблемой эквивалентности. Перевод происходит в несколько этапов. Во время перевода мы сообщаем основную мысль, идею, стараемся донести ее как можно точнее. По словам теоретика И. Левого существует коммуникационная цель, которую мы отразили в работе в виде таблицы.

В следующей главе выделили разные виды перевода. Здесь мы должны были отметить, что приемщик (читатель, слушатель) воспринимает только конечный результат, значит, только текст перевода. Поэтому И. Левый замечает, что хороший перевод должен обладать как минимум тремя основными критериями, а именно: естественностью, сходным значением и динамикой.

Большое внимание мы также уделяли аудиовизуальному переводу в мире. Мы работали с публикацией Пилар Ореро, которая в своих произведениях описывает особенности различных областей с точки зрения приемщиков и переводчиков и также дает советы переводчикам аудиовизуальных текстов.

В России этой проблематикой занимались, например теоретики Р. А. Матасов или С. А. Кузмичев.

У каждой страны есть своя система киноперевода. В России, как и в большинстве больших европейских стран, преобладает дублирование. В маленьких странах или в странах с несколькими официальными языками чаще всего используются субтитры. Примерами таких стран могут быть Швейцария, Люксембург и Дания. В этой главе мы также показали график, который показывает

преобладающий способ киноперевода. По результатам графика можно сделать вывод о том, что жители этих стран за последнее десятилетие привыкли к дублированному переводу или субтитрам.

Мы также отдельно исследовали ситуацию в восточных европейских, а именно в России, Белоруссии, в Польше и на Украине. Система дублирования и субтитров в этих странах похожа на европейскую, но в Белоруссии, в отличие от других стран, субтитры не так актуальны. Мы узнали, что в Чешской Республике преобладает дублирование, но некоторые коммерческие телевидения включают в эфир сериалы с субтитрами.

В следующей главе мы дали определение *кинопереводу*. Термин «киноперевод» мы понимаем, как перевод художественных игровых и анимационных фильмов, а также сериалов. Мы узнали, что киноперевод как процесс заключается в литературной межъязыковой обработке содержания оригинальных диалогов с последующим ритмичным сохранением переведенного текста.

Также мы разбирали термин *titulek*. Из латинско-чешского словаря мы узнали, что этот термин чешский язык заимствовал из латинского языка. В русском языке распространено слово субтитры. Это явление появилось только после создания кинематографа. Субтитры определяются как письменный текст на пленке. Основываясь на описании происхождения этих терминов, можно сказать, что заимствованный из латинского языка термин субтитры образуют сходные компоненты как в чешском, так и в русском языках. Только вариация его образования различается.

Далее мы определили субтитры в общем смысле. Субтитры являются одним из старых способов перевода, который был доступен. С 1929 субтитры используются стабильно.

Мы узнали, что переводчик при переводе кино субтитров сталкивается с теми же самыми проблемами как переводчик любого текста. Одной из самых распространенных проблем является проблема эквивалентности и адекватности перевода.

Субтитры – это текст, который ориентируется, прежде всего, на визуальное восприятие, и главной задачей переводчика является то, что текст перевода должен

быть комфортным для чтения и соответствовал данной части фильма. Скорость чтения и длина эпизода или части тоже должны соответствовать друг другу.

Прагматический потенциал субтитров, как и другого текста, является результатом выбора содержания сообщения, способа выражения его языка и способа его передачи.

В работе также было изучено дублирование. Дублирование – это вид перевода, при котором происходит полная замена голосов актеров фильма. Об этом пишет, например, В. Е. Горшкова. В течение дублирования создается текст, предназначенный как для устного восприятия, так и для устного воспроизведения. Дублирование является для переводчиков одной из самых сложных техник. В работе были изложены несколько этапов дублирования.

В работе было уделено небольшое внимание кинематографу, а также используемому в ней языку. Этим в первой половине 20-го века занимались режиссер и сценарист С. М. Эйзенштейн и Л. В. Кулешов соответственно. Они, прежде всего, занимались кадром и монтажом.

Проблематика синхронизации текста оригинала и текста перевода также отражена в нашей работе. Мы ее описываем в следующей главе. Эту проблему изучал, например, канадский филолог Роберт Пагуин. По его словам, когда переводчик старается максимально синхронизировать текст перевода с текстом оригинала, он часто становится заложником текста оригинала, и поэтому может случиться интерференция.

Большая часть работы посвящена субтитрованию. Мы уже знаем, что на чешских экранах при показе зарубежных фильмов чаще используется или субтитрование, или дублирование. В работе были выявлены положительные и отрицательные стороны субтитрования.

К положительным можно отнести, например, то, что такой фильм может служить как материал для обучения или как тренировка иностранного языка. Что касается временных требований, то субтитрование намного короче, чем дублирование. Субтитрование, в отличие от дублирования, более выгодный способ перевода фильмов, т. к. требует меньше финансовых затрат, техники и

человеческого ресурса. Еще одним плюсом субтитрования является сохранение оригинальной звуковой формы/дорожки фильма.

Субтитрование, конечно, имеет и отрицательную сторону. Мы сталкиваемся, например, с тем, что приемщик из-за текста не способен одновременно воспринимать картинку и озвучивание, т. к. не способен уделять внимание нескольким вещам сразу. При субтитровании часто используется компрессия, потому что скорость речи идет быстрее, чем скорость чтения, и поэтому переводчик должен сокращать текст. Из-за этого может потеряться экспрессия текста оригинала.

Субтитрование было распределено на три типа элементов дискурса. Этим распределением занимались Anderman G., Diaz-Cintas J. в книге *Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen*.

Очень важно скорректировать текст так, чтобы достичь синхронизма на всех уровнях: фонетическом, семантическом и драматическом.

Субтитры к нашему фильму были предоставлены для мероприятия *Семинар русского кино*. Семинар произошел в городе Годонин в двадцать пятый раз. Этот семинар проходит регулярно, но раньше он проходил и в других городах. Мы узнали, что после бархатной революции понизился интерес к русскому кино. Директор кино, Марцел Ригак вместе с госпожой Копанековой, возобновил традицию русского кино. Семинар существует благодаря спонсорам, например, под патронатом министерства культуры или благодаря Фонду Ассоциации чешских кино клубов и, конечно, благодаря самому городу Годонин. Каждый год представляется иная тема фильмов. В том году были представлены комедии. Студенты нашей кафедры принимают участие с 2012 года. В течение двадцати пяти на семинарии было показано на триста фильмов.

Для нашей дипломной работы и для семинара русских фильмов в городе Годонин был выбран фильм «Легкая жизнь», режиссером которого был Вениамин Дорман и автором сценария Владлен Бахнов. Фильм был снят в 1964 году. В главных ролях снимались Юрий Яковлев, Фаина Раневская, Вера Марецкая, Нинель Мышкова, Надежда Румянцева или Всеволод Сафонов. *Легкая жизнь*, это романтическая комедия, которая комически и с сатирическим оттенком указывает на прихоти того времени, на работу мошенников и их клиентов, на исторические и

идеологические обусловленные воображения об различных подходах к профессии. Здесь сталкиваются два мира, мир пожилого поколения гуманитарной интеллигенции и мир советского общества. Фильм показывает, что надо жить легко, но не у всех так получается.

В работе подробно разобрался процесс создания субтитров.

Первым этапом был выбор фильма. На уроках мы готовили выбранные субтитры к переводу. Для того, чтобы сделать субтитры, важно тщательно ознакомиться с фильмом, с работой режиссера и определить временные рамки. Фильм был просмотрен несколько раз, и была собрана дополнительная информация по фильму, например настроение фильма, погода, музыка и т. д. Прделав небольшую работу, можно понять *стиль письма* автора. После просмотра мы сравнили созданные субтитры с языком оригинала. На этом этапе работы мы столкнулись с трудностью: разговор нескольких человек одновременно сопровождался шумом, например с фоновым шумом, или речь была непонятна из-за разговора нескольких человек сразу. С этими сложностями мы также справились. Следующим шагом был выбран способ перевода субтитров. Каждый участник группы был ответственный за отведенную ему часть перевода. Здесь мы также ознакомились с рекомендациями Вери Горшковой, которая отмечает, что переводчики аудиовизуальных текстов должны работать как с фильмом, так и с монтажными листами.

Неотъемлемой частью нашей работы и практической частью стал перевод фильма с комментарием.

Следующим шагом был сам процесс перевода субтитров фильма *Легкая жизнь*.

По словам Мирослава Пошты существуют *универсалии* при создании субтитров, которые рекомендованные при переводе субтитров к фильму, но мы должны быть осторожны при их использовании, поскольку мы их можем использовать чрезмерно, непреднамеренно или автоматически. Таким образом, используя эти универсалии, мы бы сделали перевод понятным для зрителя, но перевод мог бы потерять свою точность. мы бы, конечно, создали субтитры для

зрителя хорошо понятными, но перевод мог бы стать лишенным. К таким универсалиям принадлежит упрощение, нормализация или описательный перевод.

В комментариях к фильму мы также добавили сам текст, который используется для технического создания субтитров и для запуска фильма в кино. Одной из наших задач была обработка текста для того, чтобы добавить его к фильму. В статье Отакара Ихи мы узнали, что объем субтитров на экране не должен превышать двух строк, а размер одной строки должен быть не более сорока пяти знаков. Обе строки должны быть примерно одинаковой длины, но если там, например, запятая, то мы их отделяем после запятой, значит, после запятой будет предложение продолжать на следующей строке. Несколько раз нам приходилось сокращать текст, но мы не могли допустить ухудшения текста для зрителя.

В последнем этапе мы занимались переводческими трансформациями и сделали перевод с комментарием.

В этой части нашей работы мы представили различные виды трансформаций и привели примеры из нашего фильма. Мы упомянули только те трансформации, которые мы фактически использовали в переводе, так как мы, в роли переводчиков, выбираем подходящие для нас трансформации.

В нашей работе мы использовали лексические, грамматические и лексико-грамматические способы трансформации.

Из лексических трансформаций, которые относятся к внутреннему содержанию текста перевода, мы использовали транскрипцию, транслитерацию, конкретизацию и генерализацию. К каждой используемой трансформации мы привели пример.

Из грамматических трансформаций, которые предполагают замену одного предложения другим с соблюдением лексического содержания, мы использовали мультивербизацию, универбизацию, замену порядка слов в предложении, замену частей речи, замену членов предложения, замену формы, декомпрессию, замену грамматического статуса членов предложения, соединение и расчленение предложений и расширение и сужение информационной базы. К каждой используемой трансформации мы привели пример.

Грамматических трансформаций было больше, чем лексических трансформаций.

Из лексико-грамматических трансформаций мы работали с антонимическим переводом и экспликацией. К каждому случаю трансформации мы привели пример.

Грамматические трансформации в работе встречаются чаще, чем лексико-грамматические.

В заключительную часть нашей работы входит работа с фразами и афоризмами, с которыми мы столкнулись при переводе. Мы также сделали табличку с примерами, где мы в одном столбце привели текст оригинала, а в другом – перевод на чешский язык. У каждой таблички мы привели подробное описание наших действий при переводе.

В работе с фильмом мы также имели дело со сложными моментами перевода. При переводе с одной языковой системы на другую мы часто сталкиваемся с проблемой неэквивалентности, поскольку в тексте есть варианты, которые нельзя перевести буквально, т. к. из-за этого они теряют смысл. Это случаи, которые чаще всего исходят из реалий и культур отдельных наций.

Мы опять использовали примеры из нашего текста перевода, они находятся на 72 странице. У каждого примера есть табличка, где в одном столбце находится русский текст, а в другом столбце текст, который мы перевели на чешский язык. В некоторых случаях мы заменяли только слово и член предложения, а иногда приходилось максимально адаптировать текст, чтобы чешский зритель понимал смысл сказанного. Сложная ситуация возникла, например, при переводе крылатых выражений, потому что мы должны были учитывать экспрессию выражения, а не только дословный перевод. Или, например, когда в русском тексте появились реалии или слова, которые не имеют синонимического значения на чешском языке. В таких случаях мы это переводили согласно контексту. В некоторых случаях мы также советовались с носителями языка.

Комментарий к фильму включает также перевод реалий. Фильм был снят в 1964 году, поэтому в фильме отражались советские реалии, такие как название организаций, функций и так далее. Согласно З. Выходилове реалии это характерные материальные или духовные элементы культуры данной нации, национальности или

сообщества. По словам Д. Книттлове переводчику следует придерживаться так называемых предполагаемых знаний предполагаемого круга читателей, то есть учитывать круг зрителей, которые будут смотреть фильм.

Переводчик для перевода реалий может использовать, например, аналогию, которая также описана в нашей работе.

В последней части нашей работы мы привели перевод песни из фильма. При переводе песен или стихов и по словам Й. Акерстрёма важными являются хорошие ассоциационные способности, также обширный словарный запас и талант для игры со словами. Однако у каждого переводчика должны быть эти дарования, независимо от того, какой текст, жанр или раздел он переводит. И по словам Й. Выметала у каждого переводчика песен или стихов должно быть также чувство ритма.

В данной дипломной работе нам удалось достичь всех поставленных целей: изложить теорию процесса перевода и аудиовизуального перевода, теоретически описать субтитры, описать перевод фильмов с помощью субтитров. На основе теоретического описания нам удалось перевести фильм и конечный результат показать на экране.

В составную часть нашей дипломной работы входит текст перевода.

BIBLIOGRAFIE

1. ANDERMAN G., DIAZ-CINTAS J. *Audiovisual Translation: Language Transfer on Screen*. Palgrave Macmillan, February 2009, 272 p.
2. GRYGAROVÁ, Barbora. *Vybrané problémy při překladu filmových titulků*. 2016, 122 s. 30 s. (215 442 znaků). Diplomové práce. Univerzita Palackého, Katedra slavistiky, Sekce rusistiky. Vedoucí práce Martina Pálušová.
3. KNITTLOVÁ, Dagmar a kol. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 292 s. ISBN 9788024424286.
4. LEVÝ, Jiří. *Umění překladu*. 4.upr. vyd. Praha: Apostrof, 2012. 368 s. ISBN 978-80-87561-15-7.
5. *Les Transferts linguistiques dans les médias audiovisuels / éd. Y. Gambier.* – Paris, 1996. – 246 p.
6. GOTTLIEB, Henrik. *Language-political implications of subtitling*. In ORERO, Pilar (ed.), *Topics in Audiovisual Translation*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2004a. s. 83-100.
7. POŠTA, M. *Titulkujeme profesionálně. Druhé, opravené a doplněné vydání*. Praha: Apostrof, 2012, 157 s. ISBN 978-80-87561-16-4.
8. POŠTA, Miroslav. *Titulkujeme profesionálně. 2. dopl. a opr. vyd.* Praha: Apostrof, 2012. 162 s. ISBN 978-80-904887-9-3.
9. SZARKOWSKA A. *The Power of Film Translation*. *Translation Journal*. *Translation Journal*, Apr. 2005. Web. 30 Nov. 2009.
10. SZARKOWSKA A. *The audiovisual landscape in Poland at the dawn of the 21st century / Foreign Language Movies – Dubbing and Subtitling / ed. by A. Goldstein, B. Golubović.* – Hamburg, 2009. – P. 185-201.
11. VYCHODILOVÁ, Zdeňka. *Введение в теорию перевода для русистов*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012. 1. vyd. 83 s. ISBN 978-80244-3417-9.
12. VYMĚTAL, Josef, 1957. *Hudební překlady*. In: LEVÝ, Jiří. *České teorie překladu*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění.
13. ŽVÁČEK, D. (1995): *Kapitoly z teorie překladu* (Odb. překl.). 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. 51 s. ISBN 80-7067-489-X.
14. ŽVÁČEK, D.: *Úvod do teorie překladu*. Olomouc 1998, 51 s. ISBN 80-7067-814-3.

RUSKÁ LITERATURA

15. ГАРБОВСКИЙ, Н.К. Теория перевода. Учебник / Н.К. Гарбовский. -М.: Изд-во Моск. Ун-та, 2004.
16. ГОРШКОВА, Вера Евгеньевна. Перевод в кино: Дублирование VS. Субтитры. In: Вестник НГУ. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация. Том 5. Выпуск 1. 2007. 133 – 140 с. ISSN 1818-7935.
17. ИВАНОВ В. В. Очерки по истории семиотики в СССР–М.: Наука, 1976. –298 с.
18. КОМИССАРОВ В.Н. Современное переводоведение / В. Н. Комиссаров. – М.: Высшая школа, 2002. –157 с.
19. КУЗЬМИЧЕВ, S. А. Перевод кинофильмов как отдельный вид перевода. Вестник Московского Государственного лингвистического университета. [online]. Москва: Издательство МГЛУ, 2012. No 642. [cit. 10-02-2019]. Dostupné z: <http://cyberleninka.ru/article/n/perevod-kinofilmov-kak-otdelnyyvid-perevoda>.
20. МАТАСОВ, Роман Александрович. История кино/видео перевода. Вестник Московского университета. Теория Перевода. [online] Moskva: Издательство Московского университета, 2008. сер. 22. № 3. Индекс 20408. © 2008. [cit. 21-01-2019] S. 3 – 4. Dostupné z: http://esti.msu.ru/netcat_files/2308_83.pdf.
21. Матасов Р.А. Перевод кино/видео материалов: лингвокультурологические и дидактические аспекты: дис. ... канд. филол. наук / Матасов Р.А.; Моск. гос. ун-т. им. М.В. Ломоносова–М., 2009.
22. МАТВЕЕВ, Михаил Олегович. Особенности перевода аудиовизуальных текстов предназначенных для озвучивания. Дипломная работа. [online] Moskva: МГЛУ, 2013. [cit. 21-01-2019]. Dostupné z: <http://www.thinkaloud.ru/grad/matveyev-grad.pdf>.
23. НЕЛЮБИН, Л. Л.: Толковый переводческий словарь. Москва: Издательство Флинта, 2003, 320 с. ISBN 5-89349-526-8.
24. Филиппов С. А. Киноязык и история: крат. История кинематографа и кино искусства. – М.: клуб «Альма Анима», 2006.–207 с.
25. САВКО, М. В. Аудиовизуальный перевод в Беларуси. Дипломная работа. [online] Minsk: БГУ, 2011. [cit. 21-01-2019]. Dostupné z: <http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/38594/1/%D0%B0%D1%83%D0%B4%>

D0%B8%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%8B%D0%B9%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B4.pdf.

26. ШВЕЙЦЕР А. Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты. / А. Д. Швейцер. –М.: Наука, 1988. —215 с.

INTERMETOVÉ ZDROJE

27. ÅKERSTRÖM, Johanna, 2009. A Study of the Translation of the Three Musicals by Benny Andersson and Björn Ulvaeus [online]. Bakalářská práce. Södertörns högskola. Institutionen för kultur och kommunikation. Södertörn University. Vedoucí práce Harriet SHARP. [cit. 06.03.2019]. Dostupné z: <http://www.essays.se/essay/4fb87da235/>.
28. Cinematext.ru. [online]. [cit. 21-02-2019]. Dostupné z: <http://cinematext.ru/movie/legkaja-zhizn-legkaja-zhizn-1964/?fbclid=IwAR0TiWURm5YHMFcr85QgKP2a3XjS5e0lvc0oxHEP25jdCNdFwu1LYFryiWg>.
29. Forum.khanovaskola.cz. [online] [cit. 27-02-2019]. Dostupné z: <https://forum.khanovaskola.cz/t/stylisticka-pravidla-titulkovani/484>
30. PAQUIN R. Translator, Adapter, Screenwriter. Translating for the audiovisual / Translation Journal. –1998. – Vol. 2, No 3. [online]. [cit. 21-02-2019]. Dostupné z: <http://accurapid.com/journal/05dubb.htm>.
31. SLAVÍKOVÁ, Eliška. Komentovaný překlad titulků k dokumentárnímu filmu L. Parfjonova "Cvet nacji". Brno, 2017. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita. Fakulta filozofická. Ústav slavistiky. Vedoucí práce Mgr. Polina Zolína, Ph.D. [online], [cit. 21-03-2019] Dostupné z: https://is.muni.cz/th/bprkq/Diplomova_prace.pdf.
32. Wikipedie.cz. [online] [cit. 2019-03-02] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Audiovizu%C3%A1ln%C3%AD_d%C3%ADlo
33. CABKO M. B. [online] [cit. 2019-03-02] Dostupné z: <http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/38594/1/%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%8B%D0%B9%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%B4.pdf>.

SLOVNÍKY

34. KÁBRT, Jan. KUCHARSKÝ, Pavel. SCHAMS, Rudolf a dědicové. Latinsko/český slovník. 1. vyd. Praha: LEDA, 2000. 576 s. ISBN 80-85927-82-9.
35. PETRÁČKOVÁ, Věra, KRAUS, Jiří a kol. Akademický slovník cizích slov, II. díl. Praha: Academia. 1995. 835 s. ISBN 80-200-0524-2.
36. Большой словарь русского языка. Энциклопедический словарь. [online]. Target-Multimedia, © 2008 – 2012. [cit. 08-01-2019]. Dostupné z: <http://www.dict.t-mm.ru/search?text=%F1%F3%E1%F2%E8%F2%F0>.
37. Грамота.ру (2000) [online]. [cit. 2019-02-02] Dostupné z: <http://www.gramota.ru/slovari/dic/>
38. (1996): Seznam Slovník: on-line překlad z češtiny do angličtiny, francouzštiny, němčiny, španělštiny, italštiny, ruštiny, slovenštiny a naopak [online]. 20. 11. 2013 [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <http://slovník.seznam.cz/>
39. Orfo / Орфо – система проверки правописания [online]. 1989-2015 [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: <http://www.orfo.ru/>
40. Толковый переводоведческий словарь. – 3 -е издание, переработанное. — М.: Флинта: Наука. Л.Л. Нелюбин. 2003. [cit. 2019-02-02]

SEZNAM PŘÍLOH

Přílohu tvoří DVD naší diplomové práce.

ANOTACE

Jméno a příjmení autora: Bc. Kateřina Martinková

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Martina Pálušová, Ph.D.

Název fakulty: Filozofická fakulta

Název katedry: Katedra slavistiky

Název diplomové práce v češtině: Problematika překladu filmového díla *Lehký život*

Název diplomové práce v angličtině: The issues of film translation

Počet znaků: 118 790

Počet příloh: 1x DVD

Počet titulů použité literatury: 24 (+14)

Klíčová slova: audiovizuální překlad, titulky, teorie překladu, teorie audiovizuálního překladu, druhy titulků, překladatelské transformace

Klíčová slova anglicky: audiovisual translation, subtitles, translation theory, audiovisual translation theory, translating transformations

Charakteristika diplomové práce: Cílem dané diplomové práce bylo vytvořit překlad a zpracovat titulky. Práce uvádí překladatelské transformace a problematická místa, která se mohou při překladu filmu pomocí titulků objevit. Na příkladech je demonstruje. Zabývá se teorií překladu a teorií audiovizuálního překladu v České republice a v zahraničí. Podává přehled o technikách zpracování titulků a titulkování v porovnání s dabingem. Součástí práce bylo zpracování dialogové listiny pro film *Lehký život*.

Characteristic: The aim of this work was to create a translation and compile film subtitles and as a part of the work was to compile a dialogue list for the film *Lehký život*. Translation transformations and specific problems with subtitle film translation are presented. Specific examples are demonstrated. The diploma thesis focuses on the theory of translation, the theory of audio-visual translation in the Czech Republic and abroad. It provides an overview of subtitle processing techniques and subtitling compared to dubbing.